

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Ekonomický dopad/aspekty koronaviru na ČR

Economic impact/aspects of Coronavirus on the Czech Republic

STUDIJNÍ PROGRAM

Ekonomika a management

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Petr Makovský, Ph. D

DANOVOVÁ

DOBROMILA

2021

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Danovová** Jméno: **Dobromila** Osobní číslo: **487630**
Fakulta/ústav: **Masarykův ústav vyšších studií**
Zadávající katedra/ústav: **Institut ekonomických studií**
Studijní program: **Ekonomika a management**

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Ekonomický dopad/aspekty koronaviru na ČR

Název bakalářské práce anglicky:

Economic Impact / Aspects of Coronavirus on the Czech Republic

Pokyny pro vypracování:

Závěrečná práce vysokoškolského studia musí naplňovat znaky vědecko-výzkumné práce. Cílem práce je předložit analýzu dopadu koronavirové krize na ekonomiku ČR. Přínosem práce je zhodnocení dopadů pohledem vládní fiskální politiky. Činnosti v rámci práce musí sledovat analyticko-syntetickou a induktivně-deduktivní metodu. Práce musí mít jasně a srozumitelně definovaný cíl práce, který koresponduje s názvem práce. Cíl musí být splněn na základě potvrzení či odmítnutí stanovených hypotéz. Práce je zpravidla strukturována na teoretickou a na empirickou část. V teoretické části se student zabývá přínosem práce (research gap), rešerší literatury a popisem výzkumných metod. V empirické části provádíme desk research dat (primárních, sekundárních, anebo metadata) anebo field research (dotazování na relev. vzorku). V emp. části je nezbytné provést kritickou diskuzi závěrů, nastínit další výzkumné otázky, provést shrnutí (conclusion) a vypracovat abstrakt práce (důležitá součást práce, která má laika motivovat se samotnou prací dále zabývat). Je nutné mít práci a její části provázané. Celou práci píšeme v první osobě množného čísla.

Seznam doporučené literatury:

McKibbin, W. J., & Fernando, R. (2020). The global macroeconomic impacts of COVID-19: Seven scenarios.
Fornaro, L., & Wolf, M. (2020). Covid-19 coronavirus and macroeconomic policy.
Martin, A., Markhvida, M., Hallegatte, S., & Walsh, B. (2020). Socio-economic impacts of COVID-19 on household consumption and poverty. Economics of disasters and climate change, 4(3), 453-479.
Wickens, M. (2012). Macroeconomic theory: a dynamic general equilibrium approach. Princeton University Press.

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:

Ing. Petr Makovský, Ph.D., institut ekonomických studií MÚ

Jméno a pracoviště druhé(ho) vedoucí(ho) nebo konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **25.01.2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **29.04.2021**

Platnost zadání bakalářské práce: **19.09.2022**

Ing. Petr Makovský, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) práce

Mgr. František Hřebík, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry

prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Studentka bere na vědomí, že je povinna vypracovat bakalářskou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v bakalářské práci.

_____
Datum převzetí zadání

_____
Podpis studentky

DANOVOVÁ, Dobromila. *Ekonomický dopad/aspekty koronaviru na ČR*. Praha: ČVUT 2021. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citovala a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury. Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 10. 05. 2021

Podpis:

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala panu Ing. Petru Makovskému, Ph.D. za vedení této bakalářské práce. Za rady a cenné připomínky, za pomoc a za vstřícnost během zpracování.

Abstrakt

Předmětem této bakalářské práce je zhodnocení dopadů neobvyklé recese na klíčové makroekonomické ukazatele České republiky. Dopady české ekonomiky jsou zkoumány pomocí metaanalýz, pozorování a prognóz. V úvodu je objasněna historie ekonomické situace v ČR s pomocí statistických dat. Rovněž jsou načrtnuty historické události a strukturovány do makroekonomických ukazatelů (hrubý domácí produkt, trh práce, inflace, vládní sektor, ...) a odůvodněné jejich dopady na předchozí krize české ekonomiky. Dále jsou představeny dopady jednotlivých hospodářských sektorů a poté následují prognózy analytiků a odborníků z institucí Deloitte, České bankovní asociace a Ministerstva financí doplněná grafy a tabulkami pro přehled změn v následujících letech. Jednotlivé predikce, které jsou následně porovnávány, jsou také obohaceny názory dalších ekonomů a analytiků. V závěru práce se autorka shrnuje veškeré dopady a aspekty jednotlivých makroekonomických ukazatelů a jejich efektivita řešení.

Klíčová slova

Česká republika; Covid-19; ekonomika; hrubý domácí produkt (HDP); nezaměstnanost; inflace

Abstract

This bachelor thesis deals with the appraisal of an unusual recession on the key macroeconomic indicators of the Czech Republic. The impacts of the Czech economy are examined through meta-analyses, observations, and forecasts. The introduction clarifies the history of the economic situation in the Czech Republic using statistical data. Historical events are also outlined and structured into macroeconomic indicators (gross domestic product, labour market, inflation, government sectors, ...) and their justified effects on previous crises in the Czech economy. Furthermore, the impacts of individual economic sectors are presented, followed by forecasts by analysts and experts from Deloitte, the Czech Banking Association, and the Ministry of Finance, supplemented by graphs and tables for an overview of changes in the coming years. The individual predictions, which are then collated, are also enriched with the opinions of other economists and analysts. At the end of the work, the author tries to summarize all the impacts and aspects of individual macroeconomic indicators and their solution effectiveness.

Key words

Czech Republic; Covid-19; economy; Gross domestic product (GDP); unemployment; inflation

Obsah

Úvod	5
1. EKONOMICKÁ SITUACE ČR	8
1.1. Historický vývoj.....	8
1.1.1 Meziválečné období	8
1.1.2. Období druhé světové války	9
1.1.3. Poválečné období.....	9
1.1.4. Normalizace.....	10
1.1.5. Porevoluční období.....	10
1.2. Podrobnější vývoj české ekonomiky (2009–2019).....	11
1.2.1. Hrubý domácí produkt (HDP)	12
1.2.2. Trh práce.....	17
1.2.3. Inflace	20
1.3. Ekonomika v době pandemie.....	23
2. DOPAD NA HOSPODÁŘSKÉ SEKTORY	28
2.1. Cestovní ruch	28
2.2. Školství.....	30
2.3. Obchod, pohostinství a hotelnictví	30
2.4. Průmysl.....	31
3. EKONOMICKÉ PROGNÓZY	32
3.1. Makroekonomické predikce v následujících letech	32
3.1.1. Predikce Deloitte	33
3.1.2. Predikce České bankovní asociace (ČBA)	36
3.1.3. Predikce Ministerstva financí (MFČR)	39
3.1.4. Srovnání predikcí jednotlivých institucí	44
Závěr	47
Seznam použité literatury.....	49
Seznam obrázků	53
Seznam tabulek a grafů	54
Seznam zkratk	55

Úvod

Hospodářská krize (Velká recese) v roce 2008 zasáhla globální ekonomiku velice hluboko. Všeobecný ekonomický pokles na světových trzích, který trval zhruba 8 let. Prvotní příčinou byla americká hypoteční krize, která postupně přerostla ve světovou finanční krizi.

Jednotlivé země se pomalu vzpamatovávaly z krize a doufaly v lepší zítřky, avšak o 12 let později Čína oznámila vyskytující se nákazu, která se velice rychle šíří a nemají o tomto viru žádné detailní informace. Se stejnými obavami jako při pádu americké banky se potýkaly zejména jednotlivé hospodářské sektory, které se náhle pozastavily pro celý svět. Tato krize je netypická, a to nejen kvůli specifické povaze pandemie Covid-19, ale také vzhledem k okamžité a robustní reakci tvůrců fiskální a monetární politiky po celém světě. I přesto, že současná nastupující krize má odlišnou povahu, můžeme využít principy řešení z minulosti, ohlédnout se za nimi, vyhodnotit je, vzít si z nich ponaučení a inspiraci.

V této práci si právě připomeneme tyto dvě velké události, a jak se Česká republika potýkala v těchto krizích.

V první kapitole se zaměříme na charakteristiku ekonomické situace v ČR. V rámci této části si stručně představíme historii české ekonomiky. Dále se budeme detailně zabývat ekonomikou před vypuknutím pandemie, a to od roku 2009–2019, abychom lépe porozuměli daným výkyvům a mechanismům reakce ČR, a lehce se seznámíme s jednotlivými ekonomickými jevy jako nezaměstnanost, inflace, produkt ekonomiky apod. V této kapitole je k nalezení výčet specifík české ekonomiky a z nich plynoucích dlouhodobých ekonomických problémů země. Na závěr si ve stručnosti uvedeme dané jevy v pandemické situaci, kterými si budeme také zabývat v následujících kapitolách. Hlavním účelem této kapitoly je zajištění podkladů poskytujících širší souvislosti za účelem lepšího pochopení situací a krize ČR.

Druhá kapitola této práce projednává zhoršenou ekonomickou situaci v určitých hospodářských sektorech. Budeme se věnovat zejména cestovnímu ruchu, vzdělání, obchodu, služeb a průmyslu, jelikož přesně tyto sektory nejvíce poznamenala koronavirová recese v roce 2020 a začátkem roku 2021. Právě kvůli daným „vlnám“ se Vláda ČR rozhodla nařídit přísná opatření, které vedly k zastavení jednotlivých sektorů.

Ve třetí kapitole se zaměříme na predikce/prognózy jednotlivých institucí, které podle analytiků mohou v následujících letech nastat. Uvádíme např. Deloitte, Českou bankovní asociaci, Ministerstvo financí, kde jsou detailní odhady aplikované na analýzách a grafech. Na konci této kapitoly si porovnáme jejich data jednotlivých odvětvích a také si ukážeme prognózy z pohledu českých ekonomů a jak tuto situaci vnímají.

Toto téma jsem si vybrala především díky rozšíření svých znalostí v oboru a lepšího pochopení současné situace nejen české ekonomiky, která je stále výrazně ovlivněna Covid-19, abych tyto znalosti mohla dále využít v následujícím magisterském studiu u diplomové práce.

Cíl bakalářské práce

Cílem této práce je zjištění příčin, popis průběhu, kvantifikace dopadů ekonomické recese v České republice v letech 2020–2021 se zaměřením na dopady na hrubý domácí produkt, trh práce, fiskální či měnovou politiku, ale také mimo jiné poukázat na situaci, kdy postihla ekonomiku i hospodářská krize v letech 2008 až 2010 a jak se tato krize liší od té nynější. Porovnávání predikcí následujících let a aspekty zhodnocení efektivity vládních opatření.

Metodologie

V práci jsou využity základní vědecké metody, tedy pozorování, syntéza, analýza a prognóza.

TEORETICKÁ ČÁST

1. EKONOMICKÁ SITUACE ČR

První podkapitola je zacílena pouze na historický vývoj ekonomiky od konce první světové války až do současné doby, abychom se tak mohli podívat na různorodou situaci, která panovala od minulého století a jaké byly dopady na budoucí ekonomiku.

Ve druhé podkapitole se podíváme na stav ekonomiky před vypuknutím pandemie a to až 10 let zpět, tj. 2009–2019, zda se od hospodářské krize ekonomická situace výrazně změnila a jaké měla dopady.

Následně ve třetí podkapitole si uvedeme ve stručnosti situaci v době pandemie, kterou potom více rozvedeme v empirické části společně s prognózami a názory odborníků.

Hlavním cílem této kapitoly je uvést, jak se výrazně ekonomika měnila, co jí ovlivňovalo a zda jsme vůbec tuto změnu pocítili.

1.1. Historický vývoj

1.1.1 Meziválečné období

V průběhu první světové války v tehdejším Rakousko-Uhersku byl průmysl zaměřen na válečnou výrobu. Suroviny byly nedostatkovým zbožím, zásobování se pozastavilo. Zatímco vzrůst cenové hladiny základních potřeb nastal zhruba osmkrát, mzdy vzrostly jen třikrát. Růst cen na černém trhu byl mnohonásobně vyšší. Potřeba financovat válku došlo ke ztrátě úspěšné měnové politiky centrální banky. Vláda využívala emise peněz k financování válečných výdajů. Vládní dluh narůstal, kde došlo navyšování množství peněz v oběhu a následnému zvýšení cenové hladiny. Ani po skončení války se inflační vývoj nijak nezastavil.

Dopady byly poněkud tvrdé. Průmyslová výroba v letech 1921-1923 zaznamenala výrazný pokles, a i při poklesu zemědělské výroby zabránili jen nedostatek základních potravin na trhu. (Česká národní banka, 2016)

Souběžně s poklesem vývozu kles i dovoz, a obchodní bilance tak zůstávala v přebytku. Důvodem byla ochránářská opatření uplatňovaná českou vládou. Zatímco v roce 1921 hrubý domácí produkt rostl 8 %, v roce 1922 poklesl o 3 %. Pokles výkonnosti ekonomiky zvýšil nezaměstnanost, podniky se ocitly v platební neschopnosti a problémy měl i bankovní sektor, který byl v počátečních letech první republiky s průmyslem silně provázán. Měnová reforma vytvořila podmínky pro stabilizaci československé ekonomiky a její růst v dalším období. Ekonomika v průběhu 20. let (s výjimkou roku 1926) přetrvávala konjunktura, a to v průměru osmiprocentním tempem ročně. Nová československá koruna se stala respektovanou a volně směnitelnou měnou a v roce 1929 se vrátila ke zlatému standardu. Společně s poklesem vývozu a dovozu, obchodní bilance zůstávala v přebytku. Důvodem

byly uplatněné vládní opatření. Zatímco v roce 1921 hrubý domácí produkt vzrostl o 8 %, v roce 1922 pokles meziletočně o 3 %. (Česká národní banka, 2016)

Situace se výrazně změnila po burzovním krachu v říjnu 1929, kdy slabší státy byly za této situace nuceny zavést vázané devizové hospodářství¹ či dokonce vyhlásit moratorium² na veškeré platby do zahraničí. Zatímco dovozy byly se uskutečnily především ze západních zemí a splátky dluhů, vývoz byl orientován zejména na země s vázaným devizovým hospodářstvím. Pokles vývozu způsobil zeslabení průmyslu, ale také i stavebnictví a zemědělství. Rostla nezaměstnanost a ekonomika se nacházela v deflaci. (Česká národní banka, 2016)

1.1.2. Období druhé světové války

Československo po Mnichovské dohodě zaznamenalo velké ztráty území, obyvatelstva, orné půdy i průmyslových kapacit. Po zabrání německých vojsk se tehdejší československá ekonomika v následném období začlenila do německé válečné ekonomiky. V průběhu 1939 již nacisté plně kontrolovali výrobu zbrojních podniků a další české podniky. V zemědělství byly zřízeny stavovské korporace. Obchod se zahraničím byl usměrňován dle potřeb Německa. I banky či pojišťovny byly pod německých vlivem, přičemž během okupace docházelo odčerpávání jejich finančních prostředků do Německa. V září 1939 byly zavedeny potravinové lístky určené pro obyčejné spotřebitele, těžce pracující a velmi těžce pracující. Následně v prosinci 1939 byly zavedeny šatenky na textil a poukazy na obuv. (Česká národní banka, 2016)

1.1.3. Poválečné období

Ekonomika v poválečném období byla řízena centrálně stanovenými (obvykle pětiletými) plány, který klady důraz na plnění hmotných cílů. Zohledňovány nebyly základní ekonomické jevy tržní ekonomiky, jako jsou nabídka či poptávka, inflace či hospodářský cyklus apod. Významným faktorem utvářejícím zejména strukturu ekonomiky (cca 60 % celkové produkce tvořil průmysl a v jeho rámci zejména těžký průmysl, strojírenství a výroba pro vojenský sektor) bylo její zapojení do činnosti Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP) založené v roce 1949. Ekonomika Československé republiky byla jednou z nejsilnějších v rámci RVHP, když těžila z vysokého podílu průmyslu, mechanizovaného zemědělství a z kvalitní dopravní sítě ve srovnání s ostatními členskými zeměmi. Zaměření na těžký průmysl však znamenal vysokou exportní závislost ekonomiky, vysokou

---

¹ **Devizové hospodářství** – Nouzový stav v devizovém hospodářství vyhláší vláda ČR nařízením, je-li bezprostředně a vážně ohrožena platební schopnost vůči zahraničí, nebo je-li bezprostředně a vážně ohrožena vnitřní měnová rovnováha ČR. (Ministerstvo vnitra)

² **Moratorium** – je ochrana dlužníka, který je podnikatelem, před jeho věřiteli, o kterou může dlužník požádat insolvenční soud. Moratorium je možno vyhlásit až na 3 měsíce. Po dobu jeho trvání nelze vyhlásit úpadek dlužníka a trvají stejné účinky jako při zahájení insolvenčního řízení. (Insolvenční poradna)

energetickou náročnost výroby a v neposlední řadě také nepříznivý dopad na životní prostředí. (Česká národní banka, 2016)

1.1.4. Normalizace

Reformní snahy zaměřené na změnu v řízení ekonomiky na tržní principy, na sledování ukazatelů a zvýšení finanční motivace zaměstnaných osob, které byly aplikovány v letech 1968-1969, poskytovaly naději na zlepšení československé ekonomiky. Avšak po pádu Varšavské smlouvy se tyto snahy rozpustily a v následném období tzv. normalizace do značné míry návrat ke „starým pořádkům“. Až v 80. letech se situace mírně zlepšovala, a to díky motivační opatření uplatněna v praxi. Socialistický způsob řízení ekonomiky přispělo všeobecné nespokojenosti a ke svržení socialistického režimu během tzv. Sametové revoluce na podzim 1989. (Česká národní banka, 2016)

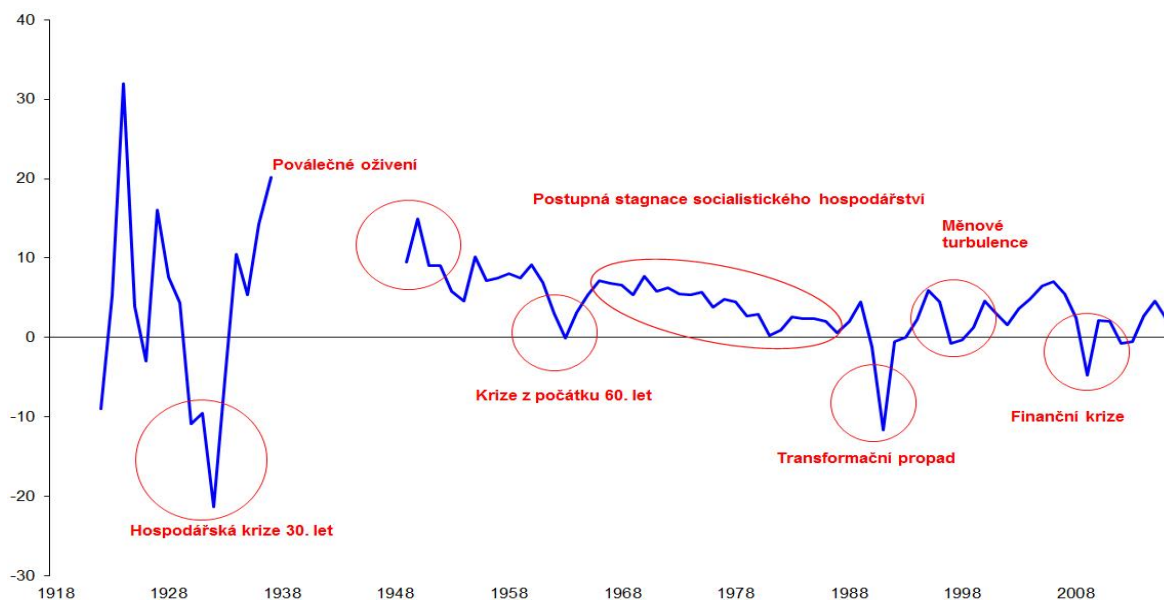
1.1.5. Porevoluční období

Problémy se postupně začaly vyskytovat v polovině 90. let. Nárůst vnitřní nerovnováhy způsobil předstih růstu mezd před růstem produktivity práce a volnější fiskální politiky. Otevřená česká ekonomika s fixním kurzem neprojevovala ve zrychlující inflaci, která z dnešního pohledu byla velice vysoká. V květnu 1997 se ČNB rozhodla opustit režim fixního kurzu z důvodu prudkého oslabení české koruny a nahradit ho režimem volného pohybu kurzu (tzv. plovoucího kurzu). (Česká národní banka, 2016)

Inflace se po druhém pololetí roku 1997 se změnila v důsledku měnového otřesu z 6 % na 10 % a v následujícím roce dokonce převyšovala 13 %. Poptávkové tlaky nebyly důsledkem tohoto otřesu, neboť zpřísnění měnové politiky, fiskální a mzdová opatření dvou „vládních balíčků“ z jara 1997 růst peněžní zásoby výrazně utlumily. Hlavními inflačními tlaky byly převážně nákladové, a to zejména oslabený kurz, úpravy regulovaných cen a nepřímých daní. Vysoké úrokové sazby a zvýšená obezřetnost bank vedly po měnovém otřesu ke zpomalení dynamiky úvěrů, což se následně projevilo v meziročním poklesu hospodářské aktivity a v následném pomalém zotavení české ekonomiky. Nedostatek úvěrů rovněž zhoršoval situaci podnikové sféry, jelikož docházelo k nezaplacených splátek poskytnutých úvěrů a vedlo to k problémům některých bank. (Česká národní banka, 2016)

Teprve až v roce 1999 se podařilo snížit inflaci a obnovit ekonomický růst. Inflace spotřebitelských cen klesla pod pětiprocentní hranici. Nové řízení měnové politiky cílené na stabilizaci inflace. Výjimkou byla inflace v roce 2008, která vzrostla nad 6 %, který zapříčinil zejména jednorázový vliv úprav nepřímých daní, uvolnění regulovaných cen a rychlý růst světových cen komodit. Růst HDP se pohyboval mezi hodnotami 0,5 % v roce 1999 a 5,6 % v roce 2004. Ekonomický růst se zpomalil v roce 2007 a 2008, kdy v roce 2009 nastal čtyřprocentní propad ekonomické aktivity v důsledku

světové finanční krize. Po této globální krizi a zejména evropské ekonomiky bránila rychlejšímu oživení v roce 2010. Nastupující dluhová krize v eurozóně vedla ke zpomalení ekonomického růstu v průběhu roku 2011 a k ekonomickému poklesu v následujících dvou letech. S poklesem inflace hrozil pád do deflační pasti. Tato hrozba se uklidnila uvolněním měnové politiky přijetím kurzového závazku spočívajícího v udržování kurzu na úrovni 27 korun za euro a slabší. (Česká národní banka, 2016)

Obrázek 1: Vývoj HDP v období 1918–2016 [ČNB]

1.2. Podrobnější vývoj české ekonomiky (2009–2019)

V této podkapitole se zaměříme na strukturu ekonomiky před vypuknutím pandemie, a to konkrétně od roku 2009–2019. Ukážeme si jednotlivé změny a problémy, kterými si Česká republika musela potýkat. Posledních šest let se českému hospodářství dařilo držet solidní růst HDP a výrobních statistik. Životní úroveň dosahovala 92 % průměru EU měřeno HDP na obyvatele podle parity kupní síly.

Krize, které v současné době čelí celý svět, se od uplynulých ekonomických krizí odlišuje ve svém nástupu. Velká hospodářská krize z 30. let 20. století byla první velkou celosvětovou krizí, jež ovlivnila hospodaření všech významných států na všech kontinentech. Finanční krize po roce 2008 (2009) přerostla v krizi hospodářskou. Ekonomická krize je součástí hospodářského cyklu. Nastává v tom momentu, kdy se po čtyři období za sebou projevuje hospodářský pokles. V současné době se zatím hovoří o koronavirové recesi právě z důvodu hospodářského poklesu delšího než dvě čtvrtletí, ale kratšího než čtyři čtvrtletí. Příčiny velké hospodářské krize a finanční krize a východiska z nich jsou popsány níže v textu.

Pojem finanční krize může popisovat celou řadu situací souvisejících s omezenou nabídkou peněz a finančních zdrojů. Při finanční krizi se objevuje spekulativní bublina v jednom nebo několika propojených sektorech ekonomiky, která je umocněná stádním chováním investorů. Poté, co bublina splaskne (často v důsledku prudkého zastavení růstu cen), je finanční krize na svém začátku. Vyvrcholení krize nastává v momentě, kdy nedostatek likvidity vyústí v kolaps finančních institucí a nedůvěru ve finanční systém. Dalším jevem následujícím po vyvrcholení krize je radikální změna regulačních předpisů, ke které obvykle dochází v průběhu několika let. Konec finanční krize obvykle znamená začátek hospodářské krize. (Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky, 2020)

1.2.1. Hrubý domácí produkt (HDP)

Hrubý domácí produkt (HDP, GDP) je součtem peněžních hodnot finálních (konečných) výrobků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku výrobními faktory alokovanými (umístěnými) v dané zemi (bez ohledu na to, kdo tyto faktory vlastní). Předpokládáme, že cena statku, který byl koupen, odráží hodnotu tohoto statku pro spotřebitele. HDP proto chápeme jako součet hodnot vytvořené produkce, přičemž hodnota produkce je dána součinem její kvantity a ceny. Do výpočtu nezahrnujeme mezi produkty (polotovary), neboť by docházelo k jejich několikanásobnému započtení.

Součástí HDP jsou jak produkty materiální, tak i nemateriální povahy, tzn. jak hmotné výrobky, tak i služby. Zatímco výrobky jsou produktem primární sféry (zemědělství, lesnictví, těžba, rybníkářství, lov) či sekundární sféry (zpracovatelský průmysl), jsou služby produktem sféry terciární. (Jurečka, 2017)

V roce 2009 po desetiletém období nepřetržitého růstu pokleslo HDP³ meziročně o 4,1 %, což byl nejhlubší propad v novodobé historii České republiky. Tomuto vývoji napovídaly už výsledky 4. čtvrtletí roku 2008, kdy se plně projevil odbytý potíže exportně orientovaného průmyslu, vyvolané dramatickým oslabením zahraniční poptávky. Důsledkem bylo výrazné zpomalení meziročního růstu produktu, po kterém v roce 2009 následoval jeho propad do červených čísel. (Ministerstvo financí ČR, 2010)

Za celý rok 2010 stoupl HDP reálně o 2,2 % ve srovnání s krizovým rokem 2009, kdy se ekonomika propadla meziročně o 4 %. Domácnosti spotřebovaly jen o 0,3 % meziročně více, stejně tak vládní instituce. Naopak významně stoupla tvorba kapitálu (+4,2 %). Nikoli však vlivem investic, které se meziročně snížily (-4,6 %), ale novým růstem zásob po vyprazdňování skladů patrném v předchozím krizovém období. Rychlý růst dovozu i vývozu zboží a služeb (shodně +17,6 %) se po předloňském desetinovém propadu přiblížil tempům z doby konjunktury české ekonomiky. Poslední čtvrtletí překvapilo nepříznivým obratem i v jiných důležitých aspektech: kromě meziročního poklesu výdajů

---

³ Pokud není uvedeno jinak, jsou data o HDP a jeho složkách uvažována v reálném vyjádření a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

domácností i vlády na konečnou spotřebu se výrazněji snížila i tvorba hrubého kapitálu při prohloubení poklesu investic. (ČSÚ, 2011)

HDP stoupl v roce 2011 meziročně o 1,7 % proti růstu o 2,6 % v roce 2010. Pokles tempa byl během roku pozvolný, podobně jako v ekonomice Evropské unie. Oproti ní však bylo meziroční zpomalování HDP v ČR ve druhé polovině roku poleptí rychlejší – zatímco unie jako celek ubrala ve 3. a 4. čtvrtletí na tempu tak, že její HDP rostl meziročně o 1,4 % a 0,9 %, česká ekonomika zpomalila na 1,2 % a v posledních třech měsících roku se HDP zvýšil jen o 0,6 %.

Pokles výdajů na konečnou spotřebu domácností i vlády byl v České republice v jednotlivých čtvrtletích roku 2011 podle dat Eurostat jedním z nejhlubších v Evropské unii. Oproti pokračujícímu růstu investic, vykázanému za EU 27, zaznamenávala ČR jejich pokles.

Hrubá přidaná hodnota tvořená v odvětvích české ekonomiky stoupla ve srovnání s rokem 2010 polovičním tempem (+1,5 % proti +3,2 %), s nejvyšší dynamikou ve zpracovatelském průmyslu (+9,8 %). Její přírůstek byl menší než přírůstek HDP. Dokládá postupující snižování aktivity v ekonomice. Ve 4. čtvrtletí již hrubá přidaná meziročně hodnota nerostla. (ČSÚ, 2012)

V prvních měsících roku 2012 započal pokles české ekonomiky, který se v dalším období postupně prohluboval. Hrubý domácí produkt se v 1. čtvrtletí meziročně snížil o 0,4 %, v dalších čtvrtletích došlo ke zrychlení jeho poklesu (-1,1 % a -1,5 %) a v posledních třech měsících se výkonnost české ekonomiky snížila proti stejnému období roku 2011 o 1,7 %. Rok 2012 tak byl pro ekonomiku ČR rokem recese, HDP klesl o 1,2 %.

Největší měrou ovlivnily vývoj české ekonomiky výdaje domácnost na konečnou spotřebu, které byly v posledním čtvrtletí meziročně nižší o 4,1 %. Šlo o dosud nejhlubší pokles spotřeby českých domácností. Za celý rok 2012 se jejich výdaje snížily reálně o 3,5 %, také nominálně byly nižší v každém čtvrtletí 2012.

Projevem recese světové ekonomiky byla nejen slabá poptávka, ale také pokles cen téměř všech komodit (a tím zlevnění cen výstupů). Oba tyto faktory se promítly v razantním zpomalování růstu domácí cenové hladiny v průběhu roku, jehož reálným výsledkem byla 1 %-ní průměrná roční míra inflace (která je druhou nejnižší hodnotou tohoto ukazatele od roku 1989). K příznivému cenovému vývoji přispělo rovněž odeznění vlivu značných administrativních zásahů realizovaných v roce 2008. (ČSÚ, 2013)

Rok 2013 poznamenal českou ekonomiku pokračující recesí – meziroční pokles HDP o 0,9 % byl stejný jako v roce 2012. Zatímco tehdy však participovaly na poklesu HDP výdaje na konečnou spotřebu a ve značné míře i investice, v roce 2013 již tyto výdaje v úhrnu meziročně nepatrně vzrostly, zatímco pokles investic ve srovnatelné míře přetrvával. Stejnou hloubku poklesu HDP v obou letech recese tak ovlivnil dosažený výsledek zahraničního obchodu. Ten působil v roce 2012 na vývoj ekonomiky pozitivně, zatímco v roce 2013 naopak přispěl k jejímu poklesu meziročním zhoršením salda dovozu a vývozu z 1. a 3. čtvrtletí. Během roku 2013 se výkonnost ekonomiky postupně zlepšovala. Meziroční poklesy v prvních třech čtvrtletích se mírnily (z -2,2 % přes -1,6 % až na -1 %) a v posledních třech měsících roku již HDP proti stejnému období 2012 stoupl o 1,3 %. Na výsledek prvního i posledního čtvrtletí však působily mimořádné vlivy na nabídkové straně ekonomiky související s výběrem daní. (ČSÚ, 2014)

Oživení ekonomiky České republiky – které započalo podle meziroční dynamiky v posledním čtvrtletí 2013 a v mezikvartálním srovnání již ve 2. čtvrtletí 2013 – pokračovalo i v roce 2014 s tím, že meziročně již tempo růstu HDP v trendu sláblo. Ve srovnání s dynamikou ekonomiky EU rostl český HDP v průběhu roku 2014 rychleji v meziročním srovnání, mezičtvrtletně jen ve 2. a 3. čtvrtletí.

V úhrnu za celý rok 2014 se HDP ČR zvýšil o 2 %, hrubá přidaná hodnota vzrostla o 2,6 %. Největším dílem k tomu přispěl zpracovatelský průmysl orientovaný silně na zahraniční poptávku (+1,5 pb.⁴). Zbývající průmyslová odvětví v úhrnu růst ekonomiky brzdila (-0,1 pb.). V porovnání s rokem předchozím se na růstu hrubé přidané hodnoty podílela skupina odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství (+0,2 pb.) a poprvé od roku 2010 i stavebnictví (+0,1 pb.). Služby jako celek k růstu přispěly již podruhé, jejich pozitivní vliv navíc zesílil z +0,6 pb. v roce 2013 na +0,9 pb. v roce 2014. Zatímco hrubá přidaná hodnota již svoji úroveň z roku 2008 překonala (+0,5 %), HDP setrval mírně nižší i nadále (-0,2 %).

Podle dynamiky hrubé přidané hodnoty výkonnost české ekonomiky rostla ještě rychleji než HDP prakticky v každém čtvrtletí 2014. Příčinou bylo předzásobení tabákovými výrobky koncem roku 2013, které ovlivnilo výsledné saldo daní z produktů a dotací na produkty za celý rok 2014. K růstu ekonomiky docházelo v relativně stabilizovaném prostředí – vnější i vnitřní nerovnováha se zlepšovala. K pozitivnímu vývoji docházelo i na trhu práce. Růst podporovaly i uvolněnější měnové a fiskální podmínky. (ČSÚ, 2015)

Nízká cena ropy a zrychlené čerpání peněz z fondů EU ve spojení s uvolněnou měnovou a fiskální politikou napomohly růstu HDP v roce 2015 o 4,3 %, když v roce předchozím stoupl o 2 %. Ekonomice se dařilo nejvíce za posledních osm let, i v porovnání s Evropou byl vývoj českého hospodářství výjimečný. Proti EU (+1,8 %) stoupl výkon ekonomiky více než dvojnásobným tempem, v porovnání s eurozónou (+1,5 %) byl její růst téměř trojnásobný. V dynamice HDP předčila ČR ze zemí EU podle dosud známých údajů pouze Malta. K růstu ekonomiky přispěla především domácí poptávka a z ní hlavně investice (tvorba hrubého fixního kapitálu), z pohledu strany nabídky na něm rovnoměrně participovaly zpracovatelský průmysl a služby. Růst byl neinflační, podpořen vyšší dynamikou úvěrů domácnostem a podnikům a doprovázelo ho zlepšení vnějších ekonomických vztahů i hospodaření státu. (ČSÚ, 2016)

Hrubý domácí produkt v roce 2016 vzrostl o 2,3 %. Hospodářský růst byl podpořen především rostoucími výdaji domácností na konečnou spotřebu. Neméně důležitou úlohu sehrál růst kladného přebytku bilance zahraničního obchodu, na kterém se projevil i pozitivní ekonomický vývoj nejbližších obchodních partnerů ČR. V porovnání s předchozím rokem se meziroční tempo ekonomického růstu zpomalilo. Hlavní příčinou však byla vysoká srovnávací základna roku 2015, ve kterém se projevila kombinace jednorázových růstových faktorů, které se v roce 2016 neopakovaly. Jedním z těchto faktorů byla investiční aktivita, jejíž příspěvek k růstu HDP v roce 2016 byl záporný (-0,9 p.b.).

Hrubá přidaná hodnota (HPH) v roce 2016 vzrostla o 2,1 %. Nejvýrazněji se na růstu HPH projevil zpracovatelský průmysl, jehož význam pro růst HPH se prohloubil. Dařilo se také činností v oblasti nemovitostí a zejména odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství, k jehož silnému růstu HPH (o

---

⁴ pb. = procentní bod, kde ukazujeme změnu relativně vyjádřených hodnot

9,5 %) přispěla velmi dobrá úroda. Naopak v průběhu roku zpomaloval výkon stavebnictví, jehož záporný příspěvek k růstu HPH byl -0,3 p.b. (ČSÚ, 2017)

Hrubý domácí produkt v roce 2017 vzrostl o 4,5 %⁵. Výrazného zrychlení dynamiky bylo dosaženo součinností všech složek HDP. V první polovině roku podporovala růst domácí spotřeba a zahraniční poptávka, ve druhé polovině roku se k těmto faktorům přidala investiční aktivita. V průběhu roku 2017 se meziroční tempo růstu HDP zvyšovalo. Domácí spotřeba byla poháněna výrazným zvyšováním výdělků – táhly ji výdaje domácností. Výdaje na domácí spotřebu loni přispěly k růstu HDP 1,7 p. b. Z pohledu na věcné členění tvorby hrubého fixního kapitálu nepřímou vyplývá, že aktivnějšími investory byly domácnosti a podniky. Výsledný příspěvek tvorby hrubého kapitálu k růstu činil 1,0 p. b. Příspěvek zahraniční poptávky byl nejvyšší od roku 2012 a dosáhl 1,8 p. b.

Hrubá přidaná hodnota se v roce 2017 zvýšila o 4,5 %, téměř dvojnásobným tempem než v předchozím roce. O loňský růst se podobným dílem zasloužil zpracovatelský průmysl i sektor služeb, jehož váha v průběhu roku sílila. Zpracovatelský průmysl byl tažen výrobou motorových vozidel vč. subdodavatelských oborů, dařilo se také strojírenství a pozitivně se promítlo i obnovení výrobních kapacit v chemickém průmyslu a energetice. Nejdynamičtějším odvětvím služeb zůstalo stejně jako v roce 2016 peněžnictví a pojišťovnictví. (ČSÚ, 2018)

Hrubý domácí produkt se v roce 2018 zvýšil o 2,9 %. Meziroční dynamika tak v porovnání s předchozím rokem oslabila. Dominantním tahounem hospodářského růstu byla domácí poptávka, zejména spotřeba, která vzrostla o 3,3 %. Zároveň posílila investiční aktivita domácností, nefinančních podniků i vládních institucí. Celkem výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu loni vzrostly o 10,4 %. Zahraniční poptávka přispěla k růstu méně než v předchozím roce, zejména kvůli oslabené dynamice růstu některých významných obchodních partnerů. Ve 4. čtvrtletí vzrostl HDP meziročně o 2,6 % a mezičtvrtletně o 0,8 %.

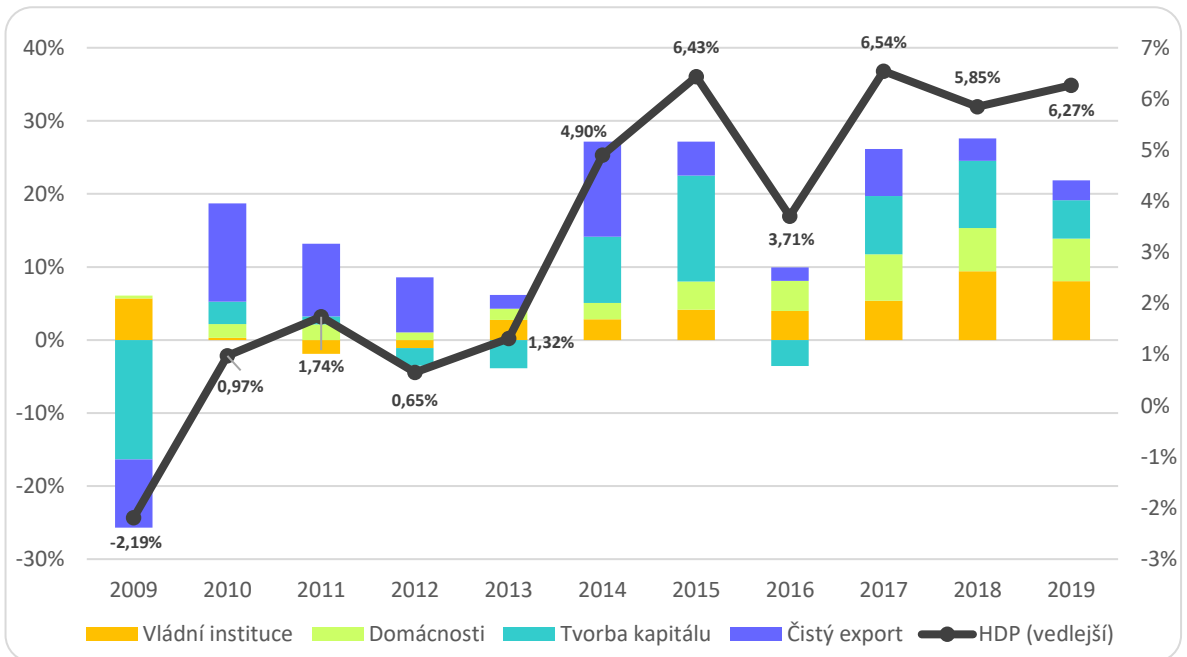
Hrubá přidaná hodnota vzrostla o 3,0 %. Domácí poptávka podpořila zejména odvětví služeb. Nejvíce k růstu HPH loni přispělo váhově dominantní uskupení odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství. V peněžnictví a pojišťovnictví dosáhl růst HPH pětiletého maxima (6,9 %). Podobným tempem se navyšovala přidaná hodnota rovněž v informačních a komunikačních činnostech. Na druhé straně exportně zaměřený zpracovatelský průmysl k růstu HPH přispěl méně výrazně než v předchozích letech. (ČSÚ, 2019)

V roce 2019 se hodnota HDP zvýšila o 2,5 %. Ve 4. čtvrtletí meziroční tempo růstu HDP výrazněji zpomalilo a dostalo se na 2,0 %. Po celý rok růst HDP stabilně a silně podporovala domácí spotřeba, která se ve 4. čtvrtletí meziročně zvýšila o 2,8 %. Naopak bilance zahraničního obchodu, která růst HDP silně podpořila ve 2. a 3. čtvrtletí, v závěru roku zaznamenala propad. Ve 4. čtvrtletí došlo k oživení dynamiky investiční aktivity. Výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu se meziročně zvýšily o 4,6 % a mezičtvrtletně o 4,1 %.

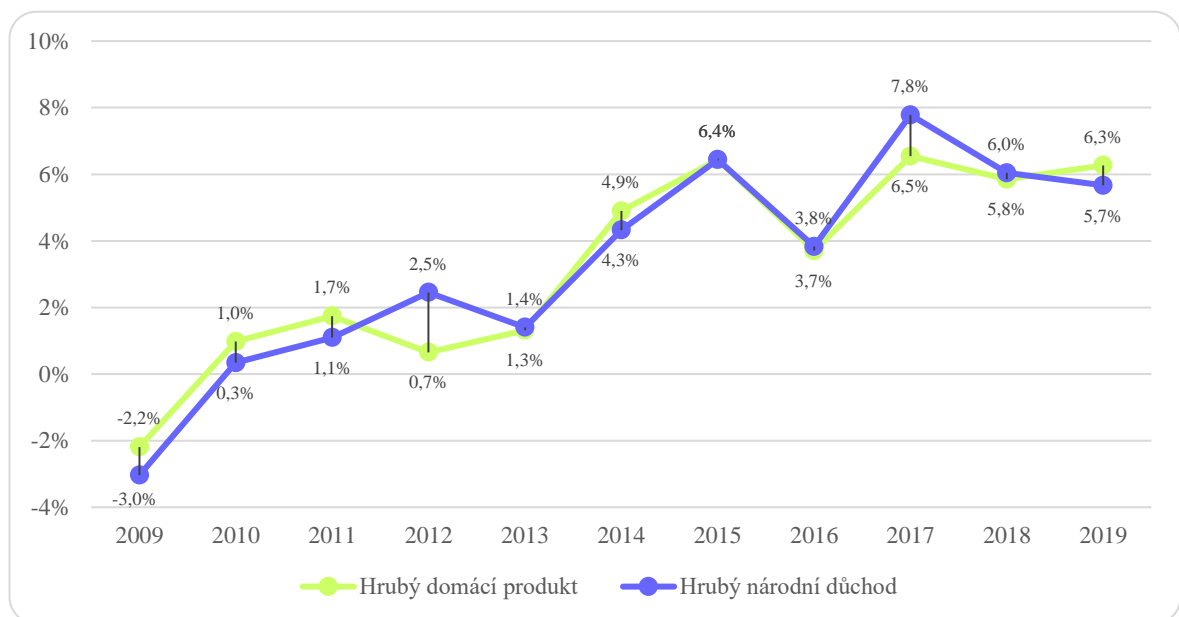
---

⁵ Data o HDP jsou vyjádřena ve stálých cenách a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy. V roce 2017 bylo ve srovnání s předcházejícím rokem o dva pracovní dny méně.

Hrubá přidaná hodnota se v roce 2019 zvýšila o 2,4 %, ve 4. čtvrtletí její meziroční tempo zvolnilo na 1,8 %. Meziroční růst HPH byl loni ze čtyř pětín tažen sektorem služeb, v němž pokračoval dynamický rozvoj informačních a komunikačních činností (7,6 %). Na oživení z roku 2018 navázalo za podpory eurofondů stavebnictví (3,4 %). Naopak oslabená zahraniční poptávka srazila HPH v průmyslu na šestileté minimum (0,7 %). Pozitivní důvěra spotřebitelů se odrazila ve svižném 4,8% růstu maloobchodních tržeb, pátém nejvyšším mezi státy EU. (ČSÚ, 2020)

Tabulka 1: Meziroční tempo růstu HDP (nominální) v % a jejich složek (2009–2019); ČSÚ – vlastní úprava

Tabulka 2: Meziroční tempo růstu HDP a HND v % (2009-2019); ČSÚ – vlastní úprava

1.2.2. Trh práce

Musíme si zprvu uvědomit, že z makroekonomického hlediska se nezaměstnanost týká obyvatelstva v produktivním věku, což je věk od ukončení povinné školní docházky do odchodu do penze. Zaměstnaní jsou lidé, kteří pracují na plný nebo částečný úvazek. Zaměstnaní a nezaměstnaní tvoří společně tzv. ekonomicky aktivní obyvatelstvo (někdy se také tato kategorie obyvatel označuje jako pracovní síla). Ostatní lidé v produktivním věku, kteří nemají zaměstnání, ani ho z různých důvodů nehledají, jsou řazeni do kategorie ekonomicky neaktivních. Patří sem zejména studenti, lidé v domácnosti, handicapované členy rodiny, zdravotně postižení apod.

V České republice zjišťuje míru nezaměstnanosti Český statistický úřad (ČSÚ) pomocí speciálního průzkumu na vybraném vzorku asi 25 000 domácností. Tento průzkum se nazývá Výběrové šetření pracovních sil. Na základě tohoto průzkumu ČSÚ stanovuje hodnotu tzv. obecné míry nezaměstnanosti. Tento ukazatel slouží nejen pro vytváření obrázku o situaci na národním trhu práce, ale také jako podklad pro mezinárodní srovnávání. (Jurečka, 2017)

Zaměstnanost v pojetí národních účtů se po odstranění sezónních vlivů zvýšila ve 4. čtvrtletí roku 2009 mezičtvrtletně o 0,2 %, meziročně naopak o 1,9 % klesla. V průměru bylo v roce 2009 v domácí ekonomice zaměstnáno 5 226 tisíc osob, tj. o 62 tisíc, resp. 1,2 % méně než v roce 2008. Zaměstnanost v průběhu roku klesala, v posledním loňském čtvrtletí bylo v ekonomice zaměstnáno v průměru o 63 tisíc osob méně než ve čtvrtletí prvním. (ČSÚ, 2010)

Celková zaměstnanost v roce 2010 sice poprvé po šesti čtvrtletích poklesů nepatrně vzrostla, ale jen díky vyšším počtům podnikajících, protože počty zaměstnanců se po zmírňujících poklesech opět dále snížily, především ve zpracovatelském průmyslu. Růst průměrné nominální mzdy byl nejnižší v dekádě, reálná mzda poklesla, v nepodnikatelské sféře dokonce o téměř 6 %. Inkaso daní ztratilo na tempu. Průměrná nominální mzda v ekonomice stoupla v roce 2010 o 2 %, v roce 2009 o 4 %, v letech konjunktury 2006-2008 v průměru ročně dokonce o 7,2 %. Výsledný přírůstek průměrné mzdy v roce 2010 byl způsoben jejím růstem v podnikatelské sféře (+2,6 %), naopak mzda v nepodnikatelské sféře poklesla (-0,6 %). Vyšší inflace v roce 2010 pak vedla ke zvýšení reálné mzdy v ekonomice o pouhých 0,5 % (v podnikatelské sféře o +1,1 %, v nepodnikatelské -2,1 %). Tento nepříznivý vývoj způsobilo 4.čtvrtletí – v něm se růst nominálních mezd prakticky zastavil. Reálná mzda v podnikatelské sféře stagnovala, v nepodnikatelské sféře se po tři čtvrtletí trvajících poklesech nakonec propadla o téměř 6 %. Také tento vývoj mohl být rizikem pro ekonomický růst, neboť vyústil do dalšího oslabení poptávky domácností. (ČSÚ, 2011)

Trh práce ožil v roce 2011 jen nepatrně díky vyšším počtům podnikajících při poklesu počtu zaměstnanců. Reálná mzda stoupla nejpomaleji v dekádě, ve 4. čtvrtletí již poklesla. V nepodnikatelské sféře je v meziročních poklesech již šest čtvrtletí. (ČSÚ, 2012)

Trh práce v roce 2012 zaznamenal růst zaměstnanosti i míry nezaměstnanosti. Příčinou byly zřejmě i posuny v typech pracovních vztahů (částečné úvazky, práce na dohody, výpomoci rodinných

příslušníků, „švarcsystém“⁶). Reálná mzda v ekonomice klesla o 0,9 %, v nepodnikatelské sféře už desáté čtvrtletí v řadě. (ČSÚ, 2013)

Na trhu práce v roce 2013 pokračovalo intenzivní využívání „nestandardních“ forem pracovních úvazků, což napomáhalo k růstu celkové zaměstnanosti při snížení počtu odpracovaných hodin. Hodinová produktivita práce v ekonomice tak stoupala, produktivita na zaměstnanou osobu opět poklesla. Zaměstnanci zaznamenali pouhou stagnaci průměrné nominální mzdy, reálná mzda již druhý rok po sobě klesla. (ČSÚ, 2014)

Změny na trhu práce měly komplexní charakter v roce 2014. Významně klesla míra nezaměstnanosti (na 6,2 %), celková zaměstnanost v pojetí národních účtů stoupla o 0,4 % při zvýšení počtu volných pracovních míst. Podíl částečných pracovních úvazků však již klesl. Průměrná nominální mzda po stagnaci v roce 2013 stoupla o 2,4 %, reálná byla po dvou letech poklesů vyšší o 2,0 %. (ČSÚ, 2015)

Růst ekonomiky v roce 2015 zlepšoval situaci na trhu práce. Zaměstnanost v pojetí národních účtů byla meziročně vyšší o 1,2 %, v absolutní výši dosáhla společně s rokem 2008 nejvyšší úrovně v historii samostatné ČR. Počty volných pracovních míst vystoupaly v průběhu léta již nad 100 tisíc. Obecná míra nezaměstnanosti se snižovala po celý rok a v prosinci 2015 skončila na nejnižší úrovni (4,6 %) od listopadu 2008. Strukturální nerovnováha mezi poptávkou po zaměstnancích a nabídkou práce ze strany uchazečů se přenášela do nedostatku kvalifikovaných pracovníků a ústila ve zrychlující růst průměrné mzdy. Ta ve 4. čtvrtletí stoupla již o 3,9 % meziročně. V reálném vyjádření, díky nízké míře inflace, narostla průměrná mzda o 3,8 %, jednalo se o nejvyšší růst od konce roku 2009. (ČSÚ, 2016)

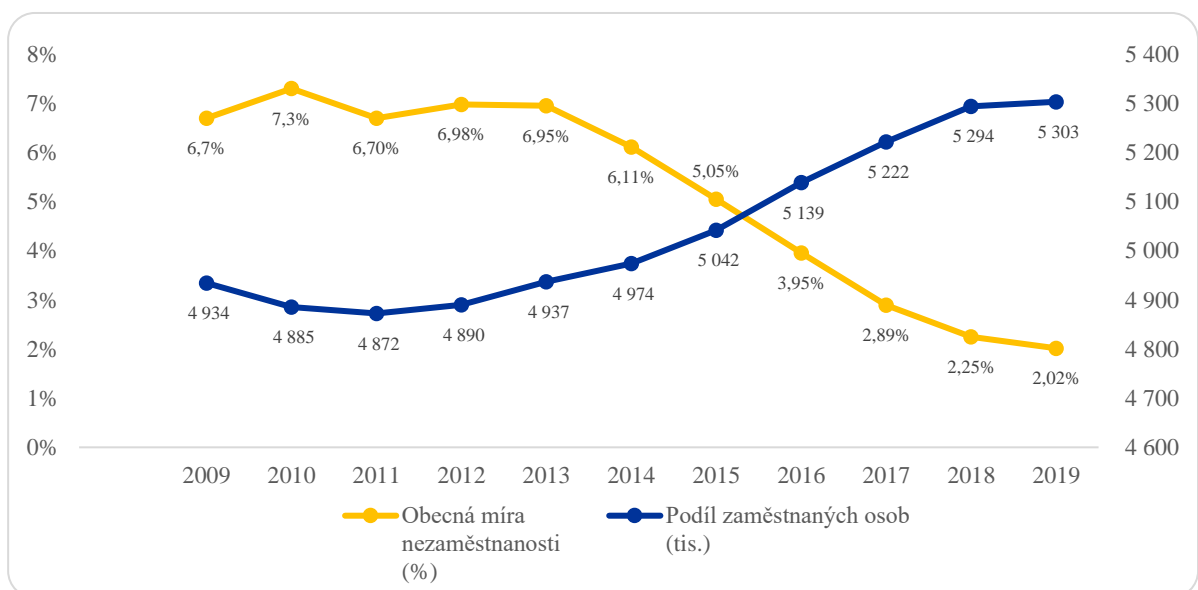
Situace na trhu práce se v roce 2016 nadále zlepšovala. Tempo růstu celkové zaměstnanosti sílilo již třetí rok v řadě, loni dosáhlo 1,8 %⁷. K vyšší zaměstnanosti přispěl z více než 40 % zpracovatelský průmysl, v průběhu roku se však stále více prosazovaly i služby. Práci mělo na sklonku loňského roku rekordních 5,32 mil. lidí. Zvýšil se však i podíl podniků, které považovaly nedostatek pracovní síly za důležitou bariéru svého růstu. Obecná míra nezaměstnanosti se po celý rok dále snižovala především zásluhou redukce počtu dlouhodobě nezaměstnaných a v prosinci 2016 činila 3,6 %. Nabídka volných pracovních míst se nadále rozšiřovala, nejlépe se uplatňovali specialisté a kvalifikovaní manuální pracovníci. Dobrá finanční situace podniků i sílící obtíže při hledání nových pracovníků tlačily na zvyšování nominálních mezd. Ty loni vzrostly o 4,2 %, nejvíce od roku 2008. Navýšování minimální mzdy společně s posílením výdělků v odvětvích s dominancí státu se promítly v 6% růstu mzdového mediánu ve 4. čtvrtletí 2016 a přispěly tak ke snížení mzdové diference zaměstnanců. Navzdory sílící inflaci na konci roku rostly průměrné reálné mzdy za celý rok o 3,5 %, tedy nejvyšším tempem od roku 2007. (ČSÚ, 2017)

---

⁶ **Švarcsystém** = (nazývaný tak po svém „objeviteli“ - podnikateli Miroslavu Švarcovi, který jej v 90. letech minulého století začal jako první systémově používat) je z pohledu pracovního práva nelegální zaměstnávání formou zastření faktického pracovněprávního vztahu jinou smlouvou. (Ministerstvo práce a sociálních věcí)

⁷ Sezónně očištěné údaje v pojetí národních účtů

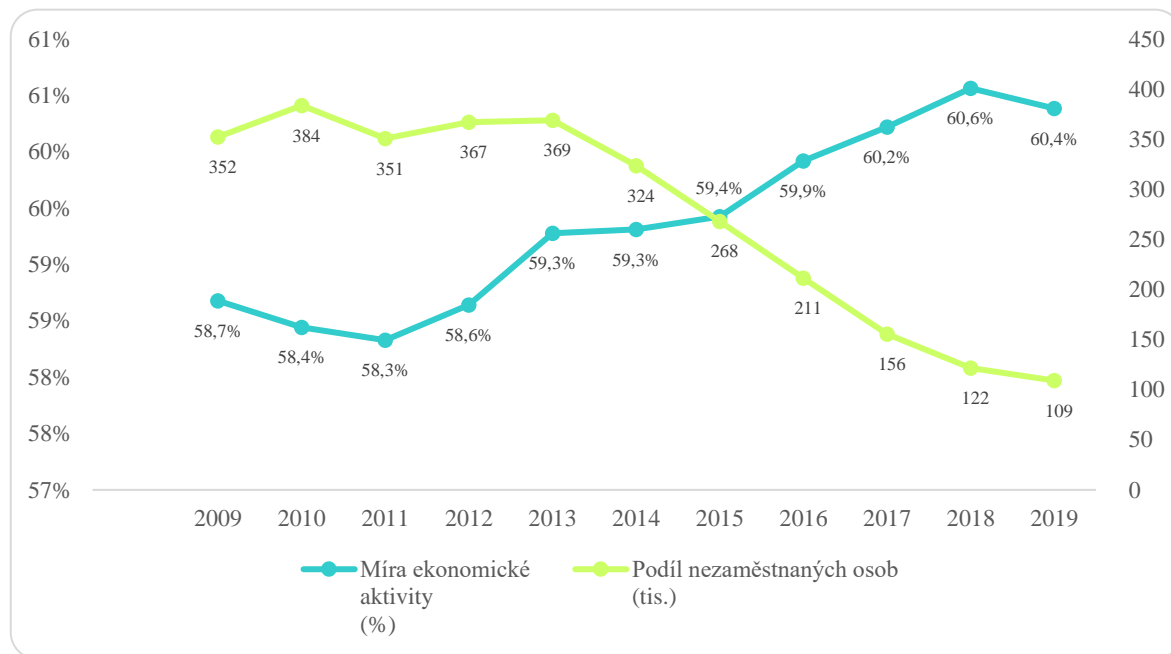
Na trhu práce v roce 2017 převažovaly příznivé tendence, ze kterých profitovaly osoby v zaměstnaneckém postavení. Počet pracovníků za celý rok vzrostl o 1,6 %, nejsilněji od roku 2008. Práci mělo nejvíce lidí v historii samostatné ČR. K růstu zaměstnanosti významně přispěl i vyšší počet podnikajících osob, z pohledu odvětví pak obchod, doprava, ubytování a stravování, ale i ostatní oblasti služeb. Obecná míra nezaměstnanosti dosahovala v prosinci 2,0 % mužů a 2,9 % žen. Počet dlouhodobě nezaměstnaných čítal ve 4. čtvrtletí jen 40 tis. osob. Nabídka volných pracovních míst registrovaných na úřadech práce akcelerovala, tři čtvrtiny z meziročního přírůstku míst však připadaly na pozice s minimální kvalifikací. Sílicí napětí na pracovním trhu se odráželo také v dynamickém růstu mezd. Průměrná hrubá měsíční mzda překročila ve 4. čtvrtletí 2017 poprvé v historii 30tis. hranici a meziročně posílila o 8,0 %. Nejvyšší relativní růst byl soustředěn v odvětvích s nízkou úrovní výdělků, což se projevilo mírným snížením mzdové diferenciace. Navzdory sílicí inflaci kupní síla mezd posilovala. (ČSÚ, 2018)

Tabulka 3: Míra nezaměstnanosti a zaměstnanosti (2009–2019), ČSÚ – vlastní úprava

Počet pracovníků se meziročně zvýšil o 1,6 %, podobně jako v předchozích třech letech. Přesto bylo ve druhé polovině roku patrné jisté zvolnění mezičtvrtletní dynamiky. Ve 4. čtvrtletí v roce 2019 v Česku pracovalo 5,45 mil. osob, nejvíce v novodobé historii. K meziročnímu růstu zaměstnanosti o 83 tisíc osob přispělo zejména vyšší zapojení dříve ekonomicky neaktivních. (ČSÚ, 2020)

Obecná míra nezaměstnanosti se přiblížila ke 2 %, během roku 2018 ale klesala již jen nepatrně. Přesto zůstalo Česko dále zemí s nejnižší nezaměstnaností v EU; primát drželo i díky vysoké míře volných pracovních míst. Neuspokojená poptávka po pracovnících vedla k dalšímu navyšování mzdových nákladů v ekonomice. Růst průměrné mzdy sílil již pátým rokem v řadě (až na 8,1 %), ve 4. čtvrtletí 2018 ale tempo mírně oslabilo (6,9 %). Souviselo to hlavně s vývojem v odvětvích s dominancí veřejného sektoru, ke zvolnění ale došlo i v sektoru nefinančních podniků. (ČSÚ, 2019)

Tabulka 4: Míra ekonomické aktivity a nezaměstnanost (2009–2019), ČSÚ – vlastní úprava

1.2.3. Inflace

Inflace je růst cen neboli zmenšování kupní síly peněz. A mějme přitom na paměti: inflace je zmenšování kupní síly peněz, nikoliv kupní síly lidí. Inflace zmenšuje množství zboží a služeb, které si můžeme koupit za peněžní jednotku (za korunu), ale nezmenšuje množství zboží a služeb, které si můžeme koupit za náš důchod. (Holman, 2016)

Kupní síla peněz se mění nepřímou úměrou k vývoji cenové hladiny. Cenová stabilita je taková situace, kdy cenová hladina neroste ani neklesá. Cenové indexy vypovídají o vývoji cenové hladiny; nevyjadřují však ještě míru inflace. Míra inflace se rovná procentní změně cenového indexu za určité období.

Inflace je v zásadě monetárním, tzn. peněžním jevem, vyvolaným tím, že množství peněz v ekonomice roste rychleji než reálný produkt ekonomiky. Konkrétní bezprostřední příčiny inflace bývají v různé době a na různých místech rozdílné, a proto rozlišujeme různé typy inflace. Tvzení o převážně monetárním charakteru inflace nachází oporu v ekonomické historii, která zaznamenává, že

vždy, když byla v ekonomice vysoká míra inflace, docházelo současně i k vysokým přírůstkům nabídky peněz.

V posledních desetiletích je v české ekonomice inflace plíživá⁸. Míra inflace nemá pro ekonomiku příliš výrazné negativní důsledky, a je proto považována za víceméně slučitelnou s jejím zdravým vývojem. (Jurečka, 2017)

Pro ceny výrobců byl v roce 2009 charakteristický bezinflační, resp. Deflační průběh. Zatímco ceny stavebních prací a ceny tržních služeb si po celý rok 2009 udržely nepatrný meziroční růst, ceny průmyslových i zemědělských výrobců výrazně klesaly a v průměru za rok 2009 zaznamenaly nejvyšší meziroční poklesy od začátku měření. V rámci cen průmyslových výrobců k tomu přispěly zejména ceny koksárenských a rafinovaných ropných produktů. Ceny zemědělských výrobců byly nejvíce ovlivněny klesajícími cenami rostlinných výrobků. V meziročním srovnání (prosinec 2009 proti prosinci 2008) došlo ke zpomalení růstu cen o 2,6 p.b., což je nejvyšší meziroční prosincové zpomalení od roku 2002. (Ministerstvo financí ČR, 2010)

Spotřebitelská inflace i růst cen výrobců byly v roce 2010 nižší než v EU 27. Vcelku pak pohyb cen, stejně jako trh práce, odrážel jen v menší míře cyklický vývoj ekonomiky – růst HDP nebyl doprovázen výrazným růstem cen. Také ty se ve 4. čtvrtletí vyvíjely odlišně. Prudký růst cen komodit na světových trzích – ovlivněný jednak rostoucí poptávkou v globálním pokrizovém oživení, ale i spekulativními a později geopolitickými důvody – vedl k výraznému růstu cen zemědělských výrobců a zrychlení růstu cen v průmyslu. Dopad do spotřebitelských cen pozorovaný obvykle se zhruba půlročním časovým zpožděním také může kombinací s ostatními vlivy negativně ovlivnit poptávku domácností a budoucí růst ekonomiky.

Vyšší inflace v roce 2010 pak vedla ke zvýšení reálné mzdy v ekonomice o pouhých 0,5 % (v podnikatelské sféře o +1,1 %, v nepodnikatelské -2,1 %). Tento nepříznivý vývoj způsobilo 4.čtvrtletí – v něm se růst nominálních mezd prakticky zastavil. Reálná mzda v podnikatelské sféře stagnovala, v nepodnikatelské sféře se po tři čtvrtletí trvajících poklesech nakonec propadla o téměř 6 %. Také tento vývoj může být rizikem pro ekonomický růst, neboť vyústil do dalšího oslabení poptávky domácností.

Spotřebitelské ceny stouply o 1,9 % při výrazných rozdílech v tempech jednotlivých položek spotřeby (ceny potravin se zvýšily o 4,6 %). Růst cen v průmyslu byl druhý nejvyšší v dekadě, pokles cen stavebních prací se prohloubil. Nepříznivý vývoj směnných relací způsobil snížení úhrnné cenové hladiny v ekonomice. (ČSÚ, 2011)

Spotřebitelské ceny v roce 2011 stouply o 1,9 % při výrazných rozdílech v tempech jednotlivých položek spotřeby (ceny potravin se zvýšily o 4,6 %). Růst cen v průmyslu byl druhý nejvyšší v dekadě, pokles cen stavebních prací se prohloubil. Nepříznivý vývoj směnných relací způsobil snížení úhrnné cenové hladiny v ekonomice. (ČSÚ, 2012)

---

⁸ **Inflace plíživá** (= creeping inflation) je taková inflace, která probíhá po delší dobu relativně mírným a víceméně stabilním tempem. Její míra je jednociferná, tzn. nižší než 10 %.

Spotřebitelská inflace v roce 2012 stoupla o 3,3 % vlivem růstu cen potravin a nákladů na bydlení. Dynamika cen průmyslových výrobců i tržních služeb byla ovlivněna hospodářským poklesem, nepříznivý vliv směnných relací se zmírnil. Tempo růstu úvěrů významně oslabilo. Inflace vedla ke znehodnocení vkladů domácností podle propočtu ČSÚ ve výši 38,1 mld. korun. (ČSÚ, 2013)

Míra inflace v roce 2013 dosáhla 1,4 %, v posledním čtvrtletí byly ceny podle indexu spotřebitelských cen meziročně vyšší o 1,1 %. Listopadová měnová intervence ČNB zapůsobila prakticky ihned na růst cen zboží obchodovaného na tuzemském trhu v eurech. Na cenách v zahraničním obchodě se projevila významnějším zvýšením cen vývozu než dovozu, což podpořilo konkurenceschopnost exportérů. (ČSÚ, 2014)

Celková cenová hladina v ekonomice vzrostla v roce 2014 podle implicitního deflátoru HDP o 2,3 %, především díky příznivému vývoji cen v zahraničním obchodě se zbožím. Ceny v průmyslu přešly do deflace (-0,8 %), index spotřebitelských cen se zvýšil jen o 0,4 %. (ČSÚ, 2015)

Inflace v roce 2015 měřená vývojem indexu spotřebitelských cen činila +0,3 % a byla nejnižší od roku 2003. Propad ceny ropy na světovém trhu a deflace ve zpracovatelském průmyslu v eurozóně se prolínaly do ČR prostřednictvím cen dovozu zboží (-1,9 %) a působily na ceny průmyslových výrobců, které se snížily nejvýrazněji v historii (-3,2 %). Ceny zemědělských výrobců klesly o 6 %, ceny tržních služeb stagnovaly. Narostly pouze ceny stavebních prací (+1,2 %).

V reálném vyjádření, díky nízké míře inflace, narostla průměrná mzda o 3,8 %, jednalo se o nejvyšší růst od konce roku 2009. (ČSÚ, 2016)

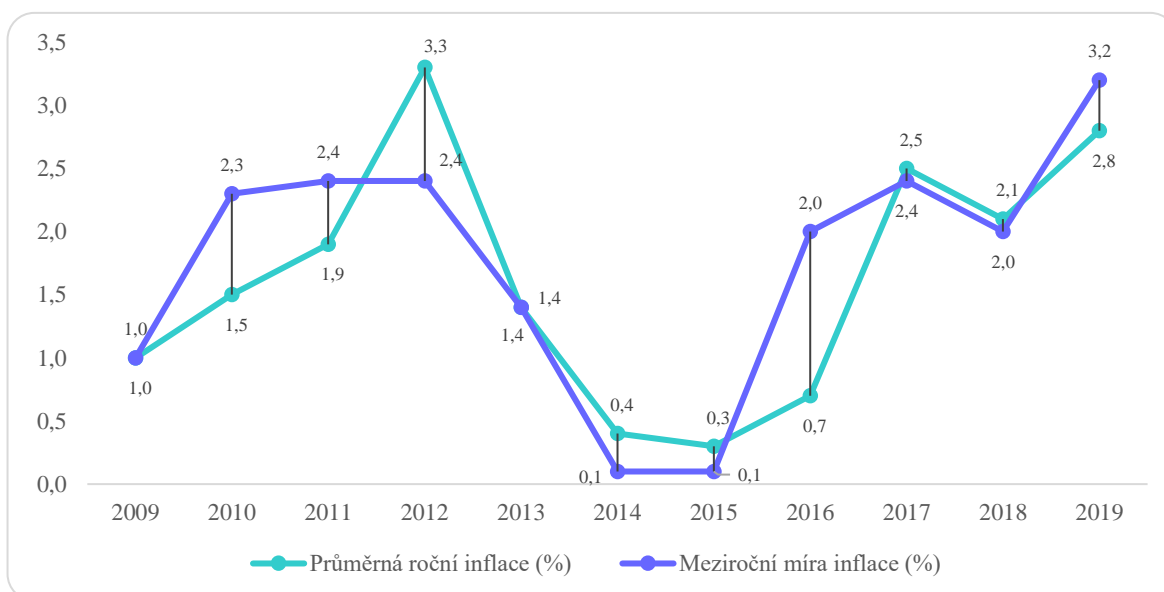
Cenový vývoj byl ovlivněn poklesem cen ropy na přelomu let 2015 a 2016. Ten se promítal do spotřebitelských cen, jejichž meziroční růst v prvních třech čtvrtletích nepřekročil 0,6 %, i do cen průmyslových výrobců, které po celý rok meziročně klesaly. Pro spotřebitelské ceny byl určující i vývoj cen potravin, které výrazně klesaly v prvních třech čtvrtletích. V závěrečném čtvrtletí ceny potravin vzrostly a růst spotřebitelských cen se začal přibližovat 2 %. Výrazně rostly ceny nemovitostí. Nedostatek cenově dostupných bytů i územní nesoulad mezi nabídkou a poptávkou se podepsaly na zrychlení růstu realizovaných cen starších bytů, které ve 4. čtvrtletí 2016 meziročně vzrostly o 14,5 %. Polevil pokles cen importovaného zboží a skončilo tak období importovaných deflačních tlaků. Navzdory sílící inflaci na konci roku rostly průměrné reálné mzdy za celý rok o 3,5 %, tedy nejvyšším tempem od roku 2007. (ČSÚ, 2017)

Spotřebitelské ceny se v roce 2017 zvýšily o 2,5 %, tedy nejvíce od roku 2012. Nejsilněji rostoucím segmentem spotřebitelského koše byly potraviny, které k celkovému růstu cen přispěly 0,9 p. b. Výrazně přispěly i zvyšující se ceny bydlení a energií a dopravy. Po letech poklesů se zvýšil i index cen průmyslových výrobců o 1,8 %, v průběhu roku však jeho meziroční dynamika slábla. Naopak ceny zemědělských výrobců dosáhly vysokého růstu 8,0 %. Ceny vývozu a dovozu byly značně ovlivněny posilujícím kurzem koruny. Navzdory sílící inflaci kupní síla mezd posilovala. Reálná mzda loni vzrostla o 4,4 %, nejvíce po roce 2003. (ČSÚ, 2018)

Spotřebitelské ceny se v roce 2018 meziročně zvýšily o 2,1 %. Klíčový vliv měly ceny bydlení a energií. Rostly totiž ceny nájmu (3,0 %) i ceny elektřiny, plynu a energií (2,1 %). Zvýšení cen ropy

mělo za následek i vyšší růst nákladů na provoz dopravních prostředků (5,3 %). Ceny potravin loni vzrostly o 1,3 %. Ceny ropy tlačily vzhůru také ceny průmyslových výrobců v domácí ekonomice i v zahraničí. Nižší úroda se podepsala na dynamice cen rostlinné výroby, zejména obilovin (7,4 %). (ČSÚ, 2019)

Cenová hladina podle deflátoru HDP v roce 2019 vzrostla o 3,5 %, zejména pod vlivem cen spotřebních statků. Index spotřebitelských cen se loni zvýšil o 2,8 %, nejvíce za posledních sedm let. Nejvíce k tomu přispěly ceny bydlení a energií, následované potravinami a nealkoholickými nápoji. Ve 4. čtvrtletí meziroční přírůstek spotřebitelských cen činil 3,0 %. Silná zůstala dynamika v případě cen bydlení a energií (5,0 %), ale zrychlil i růst cen potravin (4,3 %). Vývoj v Česku byl v protikladu s průměrným růstem spotřebitelských cen v EU, který se ve 2. pololetí ustálil na mírných 1,3 %. Meziroční růst cen výrobců v průběhu roku zpomaloval a ve 4. čtvrtletí navýšení dosáhlo 1,3 %. Přestože meziroční růst kupní síly mezd se zejména působením sílicí inflace mírně snižoval (až na 3,6 % ve 4. čtvrtletí 2019, nejméně za bezmála tři roky), v úhrnu od počátku loňského roku čítal 4,2 %, což stále znamenalo druhé nejvyšší tempo za posledních dvanáct let. (ČSÚ, 2020)

Tabulka 5: Indexy spotřebitelských cen podle klasifikace COICOP a ECOICOP (2009–2019); ČSÚ – vlastní úprava

1.3. Ekonomika v době pandemie

Rok 2020 byl v ekonomických ukazatelích podstatně poznamenán celosvětovou pandemií Covid-19⁹. Jedním z aspektů probíhající pandemie je, že dopadá na různé skupiny lidí s různou intenzitou. To může přinášet společenský konflikt. Opatření typu karantény pak dopadají silněji na tyto skupiny

⁹ Nový typ koronaviru SARS-CoV-2 (původně označený jako 2019-nCoV), se objevil poprvé na začátku prosince 2019 v čínské provincii Chu-pej. Onemocnění, které tento koronavirus způsobuje, dostalo označení Covid - 19

obyvatel a mohou přispět k nerovnosti ve společnosti. Dalším z konfliktů je mezigenerační konflikt. Starší část populace, která má vyšší smrtnost, například získá ze zpomalování pandemie, zatímco mladší populace, která ztrácí pracovní místa, naopak získá více z mírnějších omezení. Jaký tvar bude mít nastávající recese v dané zemi, bude záviset na tom, jak účinná (a rychlá) zdravotní opatření byla, jsou a budou přijímána (v závislosti na vývoji pandemie) a jaké ekonomické politiky a opatření budou zavedeny. Klíčová zde jsou samozřejmě ta opatření, která jsou dostatečně účinná v krátkodobém horizontu a zároveň nepoškozují ekonomiku v delším horizontu. (Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky, 2020)

Ve 2. čtvrtletí 2020 česká ekonomika zažila nejhlubší propad ve své historii. Hrubý domácí produkt se meziročně reálně snížil o 11,0 %¹⁰ a mezičtvrtletně o 8,7 %. Hlavní podíl na velmi hlubokém ekonomickém poklesu mělo snížení přebytku bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami. To souviselo s pozastavením provozu v některých domácích i zahraničních podnicích. Kromě zastavení vývozu se tak snížila i poptávka ze strany odběratelů v zahraničí. Negativně na růst HDP působily i výdaje na tvorbu hrubého kapitálu. Samotná investiční aktivita ve 2. čtvrtletí meziročně klesla o 4,8 %. K poklesu HDP přispěla i domácí spotřeba, zejména spotřeba domácností, která meziročně klesla o 7,6 %. Velmi hluboký byl hospodářský pokles i v Evropské unii. Meziroční propad činil 14,1 %, mezičtvrtletně se HDP snížil o 11,7 %. (ČSÚ, 2020)

Hrubá přidaná hodnota se meziročně propadla o 10,9 % a mezičtvrtletně o 9,4 %. Vzhledem k širokému dopadu opatření poklesla HPH ve většině odvětví. Velmi silný byl meziroční pokles ve zpracovatelském průmyslu. Obzvláště zasažena byla výroba motorových vozidel i navazující obory. Činnost v některých odvětvích služeb byla často přímo omezena, což se nejvíce projevovalo na uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (pokles HPH o 20,5 %). Navzdory všeobecnému poklesu si mírný meziroční přírůstek udržely informační a komunikační činnosti (1,1 %). Pokles HPH se nevyhnul stavebnictví (−6,2 %). (ČSÚ, 2020)

Dopady proti pandemickým opatření na trh práce se ve 2. čtvrtletí projevily zejména poklesem ekonomické aktivity. Celková zaměstnanost mezičtvrtletně klesla o 1,4 %¹¹ a snižovala se zejména ve zpracovatelském průmyslu a v části služeb. Obecná míra nezaměstnanosti ale rostla jen mírně (v červnu činila 2,7 %), mimo jiné kvůli velkému podílu osob, které v krizi trh práce opustily (cizinci, pracující senioři). Průměrná mzda se ve 2. čtvrtletí meziročně zvýšila jen o 0,5 %. Vývoj byl také značně diverzifikovaný. Pokles průměrné mzdy byl největší v silně zasaženém odvětví ubytování, stravování a pohostinství, mzdy se ale snižovaly i v dalších službách. Silný pokles mezd se týkal i zpracovatelského průmyslu. Naopak průměrná mzda rostla v informačních a komunikačních činnostech a ve službách s dominancí veřejného sektoru nebo v energetice. Vzhledem k výraznému cenovému růstu ale průměrná mzda v ekonomice reálně poklesla o 2,5 %. (ČSÚ, 2020)

---

¹⁰ Data o HDP, hrubé přidané hodnotě a jejich složkách jsou vyjádřena ve stálých cenách a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy

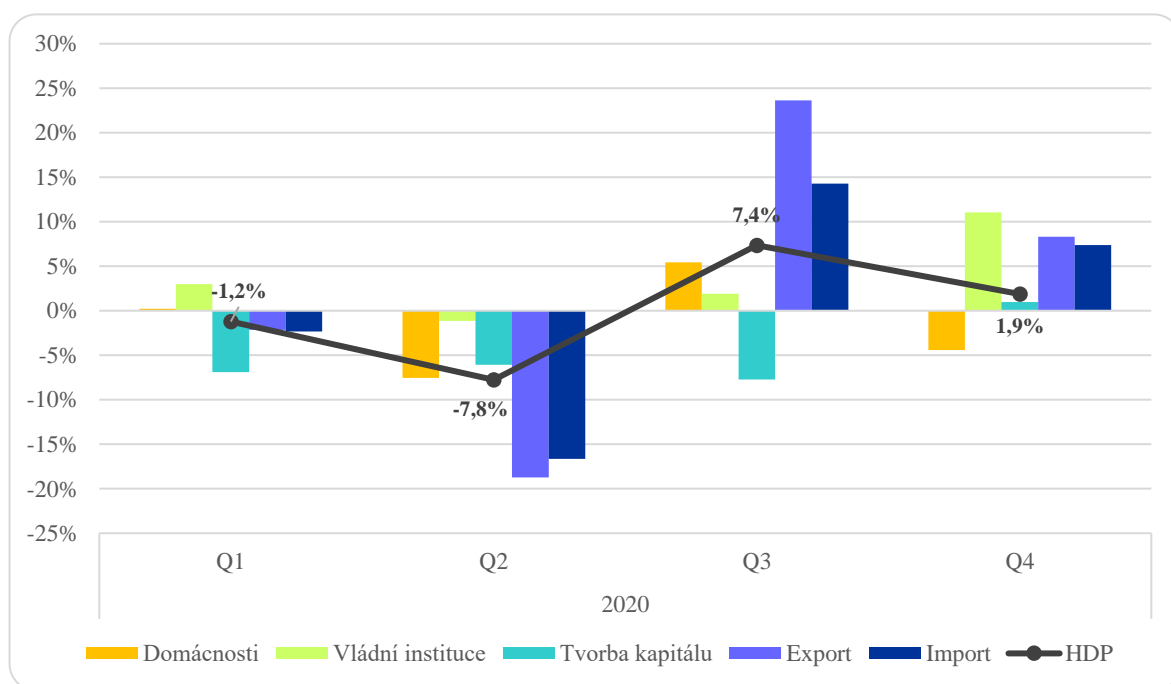
¹¹ Údaje o zaměstnanosti jsou uvedeny v pojetí národních účtů a očištěny o sezónní vlivy.

Meziroční dynamika spotřebitelských cen ve 2. čtvrtletí dosáhla 3,1 % a proti 1. kvartálu mírně zvolnila. Nejvíce k růstu spotřebitelských cen přispívaly potraviny a nealkoholické nápoje, jejichž meziroční přírůstek zrychlil na 6,5 %. Naopak růst cen bydlení a energií ve 2. čtvrtletí zvolnil na 3,2 %. Až ve 2. čtvrtletí se plně projevil dopad zvýšení spotřební daně a ceny alkoholických nápojů a tabáku vzrostly o 6,6 %. Výraznou dynamiku si udržely i ceny stravování a ubytování (5,1 %). Zatímco ceny stravování rostly o 5,5 %, přírůstek cen ubytování ve 2. čtvrtletí prudce zvolnil (2,5 %). Celkový růst spotřebitelských cen zpomalovaly jen ceny dopravy (-3,4 %).

Schodek státního rozpočtu v 1. pololetí dosáhl 195,2 mld. korun. Na příjmové i výdajové straně rozpočtu se zejména ve 2. čtvrtletí projevil dopady proti pandemickým opatření. Celkové příjmy v 1. pololetí meziročně klesly o 5,9 %. Na příjmové straně došlo zejména k výpadku daňového inkasa souvisejícího s útlumem ekonomické aktivity i s opatřeními na posílení likvidity firem postižených propadem tržeb. Výdaje naopak vzrostly o 17,0 %. Více než třetina z nárůstu běžných výdajů souvisela s proti pandemickými opatřeními, obdobně ale přispělo i vyšší čerpání sociálních dávek. (ČSÚ, 2020)

Hrubý domácí produkt ve 3. čtvrtletí 2020 meziročně poklesl o 5 %, což lze přičíst následkům pandemie. Obdobně, průměrná roční míra inflace vzrostla v roce 2020 na 3,2 % (proti 2,8 % v roce 2019 a 2,1 % v roce 2018). Spotřebitelské ceny meziročně vzrostly o 3,2 %; největší vliv na zvyšování cenové hladiny měl růst cen potravin, alkoholických nápojů a tabáku, v oblasti bydlení zvýšení cen elektřiny. V posledním čtvrtletí roku 2020, vlivem pandemie, rovněž výrazně poklesly tržby v maloobchodě (o 7 %) a stavební produkce (8,7 %). (ČSÚ, 2020)

S rostoucí úrovní vzdělávání se zvyšuje věk nástupu do zaměstnání, prodlužuje se ale i věk odchodu do důchodu. Míra zaměstnanosti osob věkové skupiny 15+ činila v roce 2019 59,2 %, meziročně se nezměnila. Z dlouhodobého hlediska mírně klesá podíl osob zaměstnaných v zemědělství ve prospěch průmyslu i služeb.

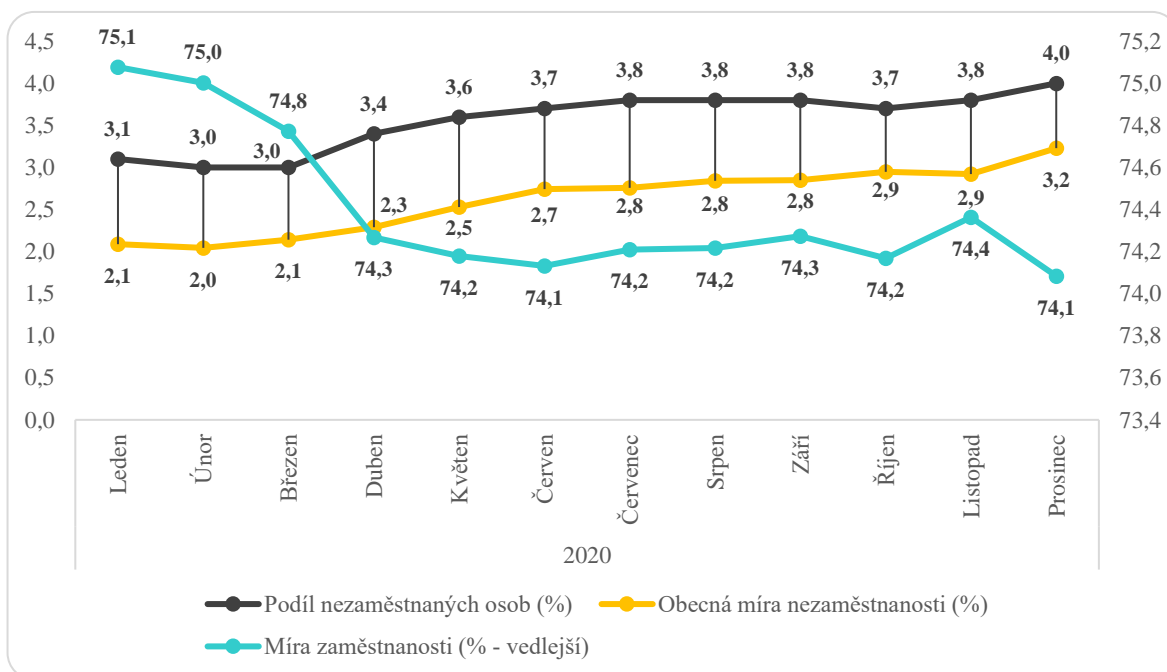

Tabulka 6: Mezikvartální růst HDP v roce 2020 v běžných cenách; ČSÚ – vlastní úprava

Obecná míra nezaměstnanosti ve věkové skupině 15 + v roce 2019 činila 2 %. Pandemie Covid-19 však ovlivnila i tento ukazatel, v prosinci 2020 byla již 3,2 % a nadále roste. Nezaměstnanost vykazuje velké regionální rozdíly. Obecně je výrazně ovlivněna věkem, pohlavím a dosaženým vzděláním. (European Commission, 2020)

Celkově za celý rok 2020 se míra nezaměstnanosti dostala na hodnotu 2,5 %, přičemž vyšší byla u žen než u mužů. Zatímco počet volných míst dosahoval v průměru 335 tis., počet dosažitelných uchazečů o práci evidovaných na Úřadu práce byl v průměru 250 tis., stále je tak na trhu práce přebytek volných míst, tzn. větší nabídka než poptávka po práci. (Deloitte, 2021)

Vyšší množství nabízené práce přináší větší množství statků, ale menší objem volného času, a naopak. Růst počtu spotřebních statků ale snižuje jejich mezní užitek. Dosáhne-li jednotlivcův mezní užitek spotřebních výdajů výše jeho mezního užitku volného času, vede další výměna volného času za spotřební statky k poklesu jeho celkového užitku. (Trh práce, 2012)

Tabulka 7: Míra nezaměstnanosti a zaměstnanosti (v %) v roce 2020; ČSÚ, MPSV – vlastní úprava

PRAKTICKÁ ČÁST

2. DOPAD NA HOSPODÁŘSKÉ SEKTORY

Kvůli vládním opatřením postihl hlavně jednotlivé hospodářské sektory. Podle ekonoma Michaela Poplara pro rozhovor ČT24 (90': *Rok covidu – rána pro ekonomiku*) uvedl, že tuto koronavirovou krizi můžeme také nazvat sektorovou krizí.

Už od počátku pandemie zasáhl nejvíce terciální sektor (cestovní ruch, pohostinství, hotelnictví, školství, kultura apod.) a mimo jiné také sekundární sektor (veškerý průmysl).

První vlna pandemie vyvrcholila v České republice kolem 12. dubna 2020, kdy bylo evidováno celkem 4 750 osob nakažených nemocí Covid-19. Během 5ti dní byl vyhlášen nouzový stav, zákaz akcí nad 30 osob a uzavření všech škol. Následovalo uzavření hranic, zákaz maloobchodního prodeje, zákaz volného pohybu osob, a nakonec nošení roušek (i venku).

Vláda na podporu sektorů ekonomiky, podnikatelů a živnostníků i zaměstnanců, kteří byli postiženi důsledky epidemie koronaviru a příslušných protiepidemických opatření, vypsal množství dotačních programů, a to zejména Antivirus A, A Plus, B, Covid 2021, Covid – Nájemné III, Kompenzační bonus I a II, odložení elektronické evidence tržeb aj. Nyní se podíváme na příklady sektorů, které nejvíce zasáhla koronavirová krize.

2.1. Cestovní ruch

Cestovní ruch je jedním z nejdůležitějších ekonomických sektorů světa. Je třetí v řadě z hlediska exportu (po palivech a chemikáliích) a v roce 2017 činil jeho podíl na globálním obchodu 7 %. Po desetiletém růstu zahraničních turistů dosáhl v roce 2019 1,5 miliardy a počet tuzemských turistů dosáhl počtu 9 miliard. Celosvětově podporuje cestovní ruch 10 % pracovních míst a zajišťuje životy milionů lidí v rozvojových i rozvinutých ekonomikách. Jen v Evropě podporuje 27 milionů pracovních míst a miliony soukromých firem. (OSN, 2020)

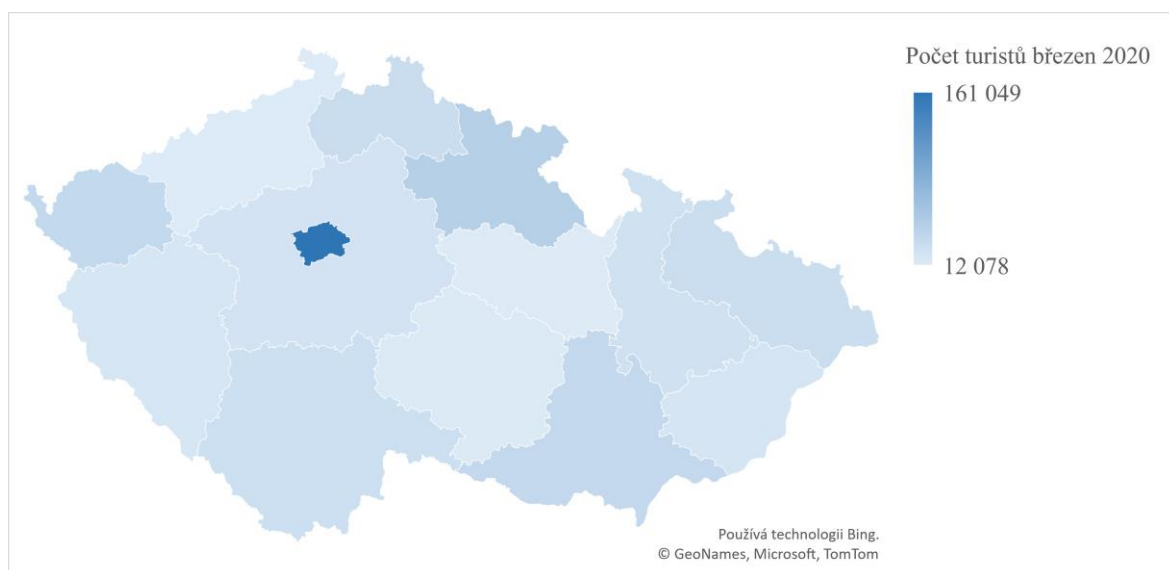
V březnu 2019 bylo v HUZ ubytováno téměř 1,5 mil. turistů, zatímco vlivem COVID-19 se v březnu 2020 v HUZ ubytovalo pouze necelých 500 tis. turistů. Jedná se o meziroční pokles počtu ubytovaných o 67 %. Vzhledem k preventivním opatřením v okolních státech a následném uzavření hranic byl největší propad u nerezidentů, téměř 74 %. U rezidentů pokles dosáhl 59 %. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2020) Zranitelné jsou zejména malé firmy, které zajišťují 80 % celosvětového cestovního ruchu. Masivní dopad na vnitrostátní i mezinárodní cestovní ruch se projevil na snížení globálního HDP. Dopady se týkají všech států. Nejvíce dolehnou na ty, které na turismu nejvíc závisí. Toky přímých zahraničních investic poklesly kolem 40 %. (OSN, 2020)

Náhlý úbytek turistů znamená také nižší výdaje na ochranu přírodního a kulturního dědictví. 7% světového cestovního ruchu se zaměřuje na divokou přírodu, což je segment, který každoročně roste o 3 %. Komunitám, které žijí v blízkosti chráněných území, hrozí ztráta příjmů a pracovních míst. V důsledku toho dochází k nárůstu pytláctví, drancování přírody a konzumace masa z divokých zvířat.

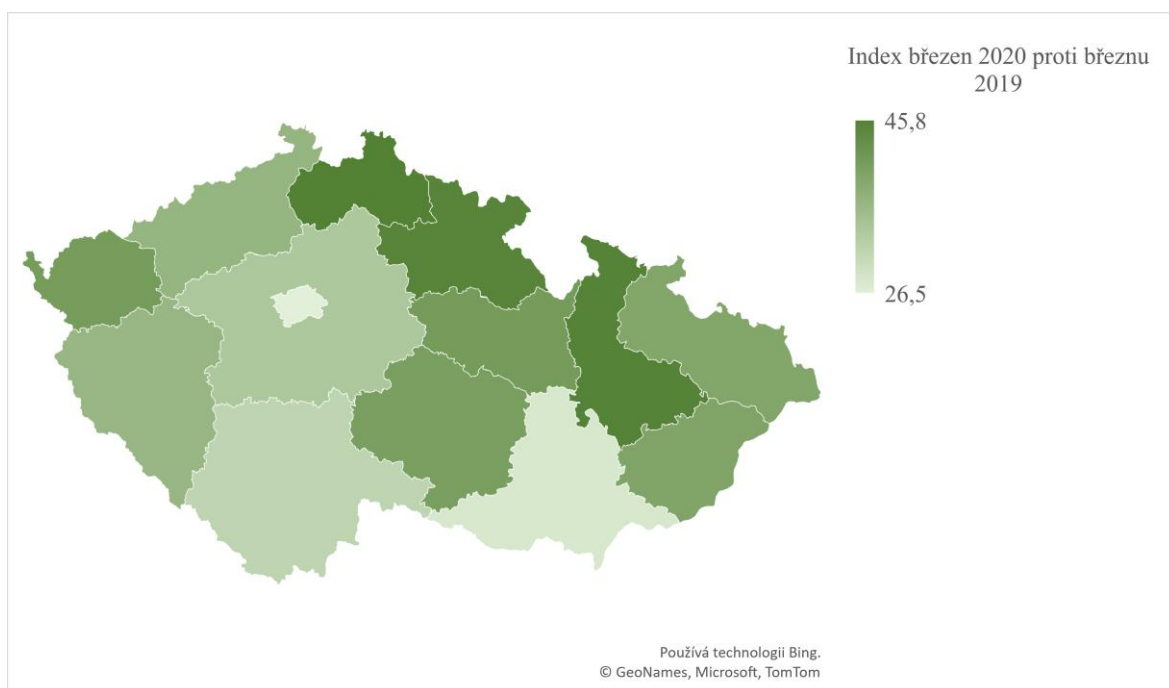

Pět priorit pro restart cestovního ruchu:

1. Zmírnit socioekonomické dopady na živobytí lidí, zejména na zaměstnanost žen a ekonomické zabezpečení
2. Posílit konkurenceschopnost a odolnost
3. Podpořit inovace a digitalizace cestovního ruchu
4. Posílit udržitelnost a zelený růst k nastartování odolného, konkurenceschopného, na přírodní zdroje nenáročného a nízkouhlíkového cestovního ruchu
5. Koordinace a partnerství pro transformaci odvětví k dosažení cílů udržitelného rozvoje (OSN, 2020)

Tabulka 8: Počet turistů v HUZ dle krajů za březen 2020; MMR – vlastní úprava

Tabulka 9: Index počtu turistů za březen 2020 proti březnu 2019; MMR – vlastní úprava

2.2. Školství

Po uzavření škol děti ztrácí přístup k prostředí, které je bezpečné a pečující. Namísto toho zůstávají v domácích podmínkách, kterou jsou primárně odvozeny od možností svých rodičů. Tyto podmínky nejsou vždy vyhovující, přičemž se takto zvyšuje riziko zhoršení vývoje dítěte. Naopak absence bezpečného školního prostředí pro socializaci znamená nekontrolovaný prostor pro kyberšikanu a spojené pocity úzkosti. (EDUin, 2020)

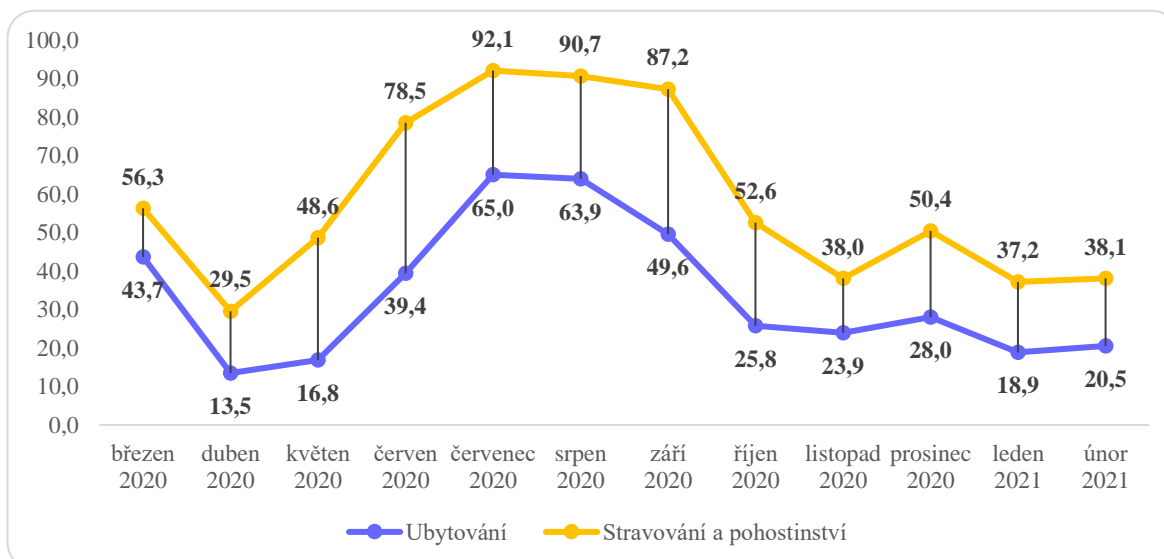
Pokud se ale podíváme hlouběji na ekonomický nebo socioekonomický dopad na školství, tak je to obzvlášť současné doléhání krize v podobě omezení výkonu nebo ztráty zaměstnání. Obzvlášť náročná je situace pro matky a otce samoživitele a rodiny bez úspor a s dluhy. (EDUin, 2020)

Analytikové se zabývali různými ekonomickými dopady vyplývajícími z uzavření škol. Absence rodičů v pracovním procesu byl jistý vliv na ekonomickou produktivitu a HDP. Snížení populačních nákladů na zdravotní péči přímo souvisí s efektivitou uzavření škol na snížení šíření nemoci, což je opět předmětem diskusí, zejména při základní analýze nákladů a přínosů. (EDUin, 2020)

2.3. Obchod, pohostinství a hotelnictví

Dopady epidemie na spotřebitele se projeví v několika aspektech. Některé z těchto změn se už formují, protože spotřebitelé se snaží přizpůsobit novému prostředí, zatímco jiné se objeví až časem. Pokud se podíváme do sektoru gastronomie, zvýšil se podíl rozvozu jídel na celkových tržbách provozu. Pro restaurace a hotely byla první vlna velmi šokující a zasahující do rozpočtu firem, v létě však byla restaurace otevřená, díky lepším podmínkám, avšak při druhé vlně koronaviru restaurace fungovaly jen za pomoci tzv. okének nebo rozvozem jídla. Ačkoli firmy čerpají vládní podpory, podnikatelé sčítají ztráty. Firmy propouští své zaměstnance a doslova přežívají na podporách nebo už dávno zbankrotovaly.

Na druhou stranu jsou odvětví, které naopak jsou díky koronaviru na tom o dost lépe. E-shopy zažívají zlaté období. Nakupování na e-shopech je v posledních měsících jediný způsob, jak se dostat ke knihám, elektronice nebo oděvům. Zákazníci se při objednávce musí rozmýšlet, jestli si pro zboží dojedou sami, nebo si ho nechají dovést poštou či kurýrem. Jen loni vzniklo v České republice přes pět a půl tisíce nových internetových obchodů. Doba jim přeje, vláda kvůli koronavirové pandemii opakovaně zavírá většinu obchodů a například knihy nebo oblečení opakovaně nelze jinak sehnat. Z roku na rok jim vzrostl počet zakázek o 60 % a počet zákazníků se více než zdvojnásobil. Ředitel společnosti GLS uvedl „Jsme za březen zhruba na úrovni vánoční sezóny,“ (Česká televize, 2021)

Tabulka 10: Měsíční index tržeb (v %) bez DPH v ubytování a stravování; ČSÚ – vlastní úprava

2.4. Průmysl

Průmyslová produkce zažila taktéž velký dopad na koronavirou krizi. Nejdřívejší data od vypuknutí pandemie zaznamenala vysoké prohloubení. Průmyslová produkce poklesla o 5,5 % (v červenci 2020 o 5,0 %). Výroba automobilového průmyslu meziročně klesla o 8,1 %, což nejvíce přispělo k meziroční změně průmyslové produkce. Dále celkovou produkci ovlivnil pokles ve výrobě strojů a zařízení o 12,5 %. Průmyslová produkce vzrostla v odvětvích ostatní zpracovatelský průmysl o 9,5 %, zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků o 3,9 % a výroba oděvů o 10,1 %. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2020)

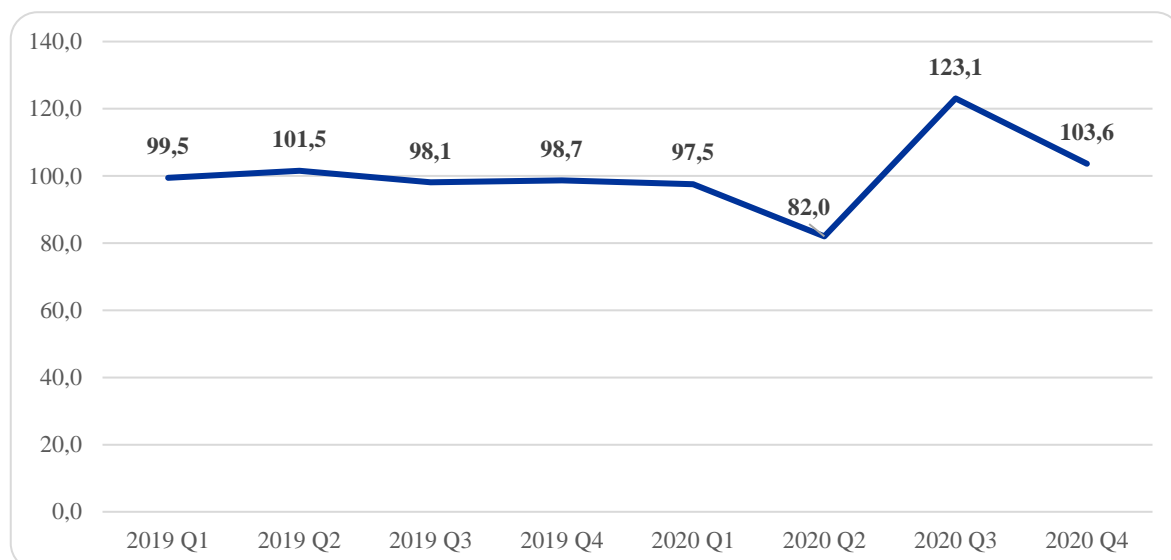
Předstihové indikátory reflektují uvolňovaná omezení ekonomiky, a tak si ekonomická nálada v září polepšila. Index aktivity ve zpracovatelském sektoru pro eurozónu vzrostl na 53,7. Za jeho růstem stála především expanze výroby, zatímco sektor služeb zaznamenal hluboký pokles aktivity.

V listopadu však průmyslová produkce vykázala mírný meziroční růst (o 0,4 %), meziměsíčně však nastal pokles, a sice o 1,7 %. Byť se nejedná o významný růst, MPO vnímá jej pozitivně, jelikož se jedná o druhý meziroční růst v řadě (i v říjnu 2020), který ukončil sérii soustavných měsíčních poklesů, které začaly už v červnu 2019. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2020)

Český průmysl v únoru přešel kvůli pandemii do meziročního poklesu o 2,6 % (z lednového růstu o 0,3 %). Hůře si vedla výroba aut, elektrických zařízení i stavebních hmot. Firmy ale uzavřely více nových zakázek než loni, vyplývá z revidovaných údajů zveřejněných ČSÚ. Výrazný pokles zaznamenalo i stavebnictví, jeho produkce v únoru meziročně klesla o 11 %, jde tak o nejvýraznější meziroční propad od července 2016. Vyšší byl naopak přebytek zahraničního obchodu, ten v únoru stoupl na 22,5 miliardy korun.

„Za horším výsledkem stojí mimo jiné výpadky v dodavatelsko-odběratelských vztazích v důsledku probíhající pandemie,“ uvedl ředitel odboru statistiky zemědělství a lesnictví, průmyslu, stavebnictví a energetiky ČSÚ Radek Matějka. Upozornil, že loňský únor byl poslední měsíc, který pandemie

nepoznamenala. Horší výsledky letos zaznamenala především významná odvětví zpracovatelského průmyslu. Produkce aut klesla v únoru meziročně o 8 %, výroba elektrických zařízení o 4,2 % a produkce nekovových minerálních výrobků si pohoršila o 8,8 %. Naopak o čtvrtinu lepší výsledek zaznamenala výroba farmaceutických přípravků, mírně lepší byla i výroba energií. (ČT 24, 2021)

Tabulka 11: Mezičtvrtletní index průmyslové produkce očištěná od sezonních a kalendářních vlivů, (předchozí období = 100); ČSÚ - vlastní úprava

3. EKONOMICKÉ PROGNÓZY

V této kapitole se podíváme na predikce/prognózy jednotlivých institucí. Jak moc se od sebe liší, a jak velké dopady na ekonomiku může mít vládní opatření způsobené Covidem-19 v následujících letech.

3.1. Makroekonomické predikce v následujících letech

Při pohledu na loňský rok 2020, kde se předvíдалo, že ekonomický růst bude očekáván ve výši 2 % HDP, se s příchodem COVID-19 ekonomická situace velmi zhoršila. Svět zasáhl obrovský šok, který nikdo neočekával. Postupným vlivem uzavírání chodu ekonomik a přijímáním restrikcí se české HDP propadlo o více než 10 %. V průběhu pandemie se také značně měnila výkonost jednotlivých odvětví. Zatímco v první vlně (2. čtvrtletí 2020) byla ochromena prakticky všechna odvětví, ve druhé vlně (4. čtvrtletí 2020) se některých měsících průmysl meziročně dokonce zvyšoval, na rozdíl od služeb, kde se snížily tržby v některých odvětvích až o 85 %, neboť zprísňení opatření měli největší vliv právě na sektor služeb (pohostinství, ubytování, ...), které jsme rozebíraly v předchozí kapitole.

A tak vláda začala vytvářet balíčky na podporu ekonomiky (program Antivirus¹², podpora podnikání, kompenzační bonusy atd.). Z toho důvodu vláda schválila historicky nejvyšší schodek 500 mld. Kč. Celkově v tomto roce spotřeba vlády jako jediná přispěla kladně k HDP příspěvkem ve výši 1,2 %. (Deloitte, 2021)

3.1.1. Predikce Deloitte

Analytici, kteří zastupují firmu Deloitte¹³, vytvořili prognózu na rok 2021.

Z důvodu třetí vlny, která postihla na začátku roku 2021, je pravděpodobné utlumení ekonomiky minimálně v 1. kvartále 2021. Naděje spočívá na dodání vakcín od společností Pfizer/BioNTech, Johnson & Johnson, Moderna apod., které postupně schválila EU. Dalšími faktory, které mají podle Deloitte velký vliv na českou ekonomiku, jsou důvěra v ekonomiku, s tím související ochota dále podnikat, zvyšování nezaměstnanosti, vývoj zahraniční poptávky či další podpora ekonomiky vládními programy.

Na začátku roku předpokládá jejich prognóza růst HDP o 2,8 %, tzn., že úroveň předpandemických hodnot HDP se česká ekonomika dostane pravděpodobně až v roce 2023. Největším příspěvkem k růstu HDP bude příspěvek spotřeby domácností ve výši 2,7 % a příspěvek změny zásob 1,8 %. Jelikož příspěvek tvorby fixního kapitálu bude mírně záporný (-0,1 % HDP), příspěvek k hrubé přidané hodnotě od průmyslu ve výši 1,1 %, obchodu a dopravy ve výši 1 % a finančního sektoru na úrovni 0,3 %. Stavebnictví, ICT a veřejný sektor má být pro následující rok v mírném záporném příspěvku. (Deloitte, 2021)

Na konci roku 2020 se česká ekonomika nacházela v situaci pod potenciálem s mezerou výstupu - 2,7/-3,8 % (podle dvou různých metod výpočtu), tzn., že využití kapacit je nižší, než obvykle bývá. Růst HDP v příštím roce by měl mezeru výstupu snižovat, stále se však bude nacházet pod potenciálem. (Deloitte, 2021)

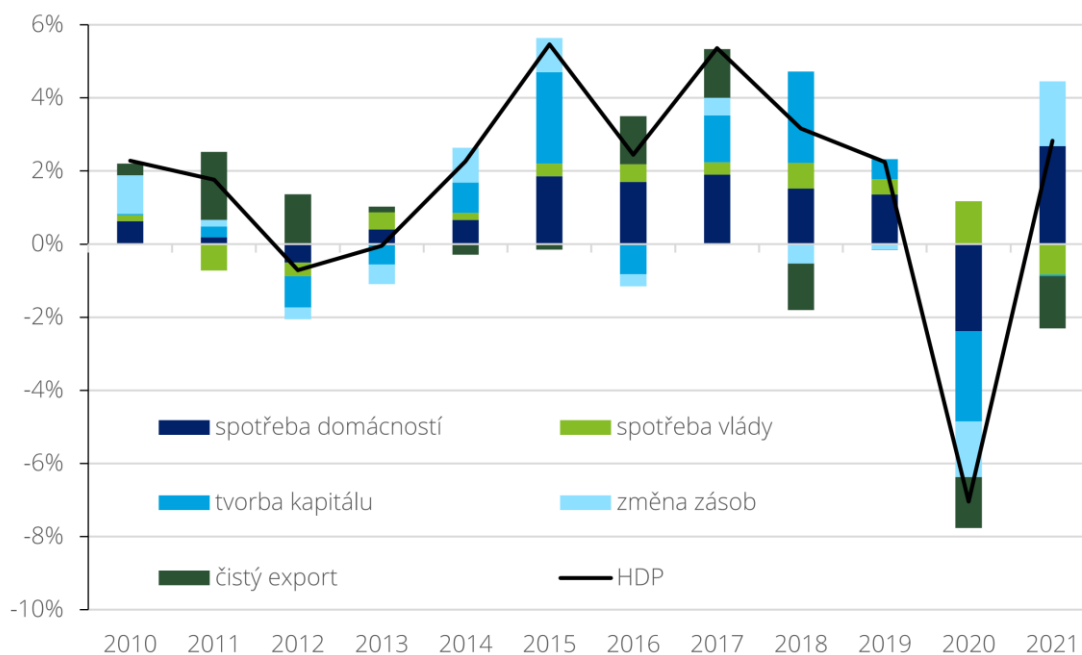
Česká ekonomika i přes pandemii mírně zvýšila reálnou konvergenci v podobě HDP na obyvatele po přepočtu podle parity kupní síly v roce 2020 na 94 % průměru EU, což je vyšší hodnota než v případě Španělska či Itálie. V následujícím roce, ale i v dalších letech má kvůli pomalému růstu docházet k mírnému poklesu postupně k hodnotám 90 % průměru EU. (Deloitte, 2021)

---

¹² **Program Antivirus**, který byl schválen vládou, je pomoc firmám ochránit pracovní místa. Stát pomocí Úřadu práce ČR kompenzuje firmám vyplacené prostředky. Toto opatření by mělo pomoci zaměstnavatelům lépe zvládnout současnou situaci a nebudou muset sáhnout k propuštění (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020)

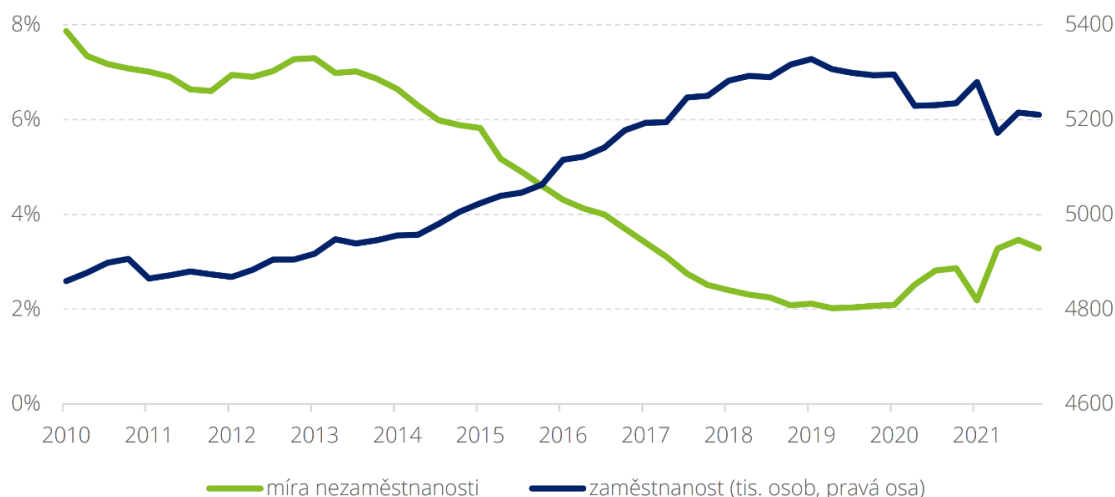
¹³ **Deloitte** je britská společnost poskytující služby v oblastech auditu, daní, právního poradenství, finančního poradenství, podnikového poradenství a v oblasti řízení rizik.

Koronavirová pandemie proměnila také trh práce v mnoha aspektech. Nárůst nezaměstnanosti by byl mnohem vyšší, nebýt vládního programu dotací na udržení pracovních míst Antivirus z důvodu nových karanténních opatření, který je funkční minimálně od začátku roku 2021. (Deloitte, 2021)

Obrázek 2: Růst HDP a příspěvky jednotlivých složek; ČSÚ a prognóza Deloitte

V roce 2021 by, podle odhadů Deloitte, mohlo dojít k mírnému zhoršení situace na trhu práce vyplývajícím z loňského roku 2020. Vlivem omezení podnikání z důvodu restrikcí a narůstající krize se zaměstnanost snížila o 100 tis. na 5,23 milionů a míra nezaměstnanosti se na konci roku zvýšila ke 2,8 % (podle ČSÚ byla míra na konci roku 3,2%). Proto by se letos měla zaměstnanost snížit a míra

Obrázek 3: Zaměstnanost a míra nezaměstnanosti; ČSÚ a prognóza Deloitte

nezaměstnanosti by měla vzrůst k 3,5 % (pokud by vláda zrušila podpůrné programy, růst nezaměstnanosti by byl mnohem vyšší). Růst mezd by měl být nadále zachován o 3,5 % (reálně o 2,7 %), naopak jednotkové mzdové náklady by měly reálně klesat o 2,5 %. (Deloitte, 2021)

Aktuální data k 31.3.2021.

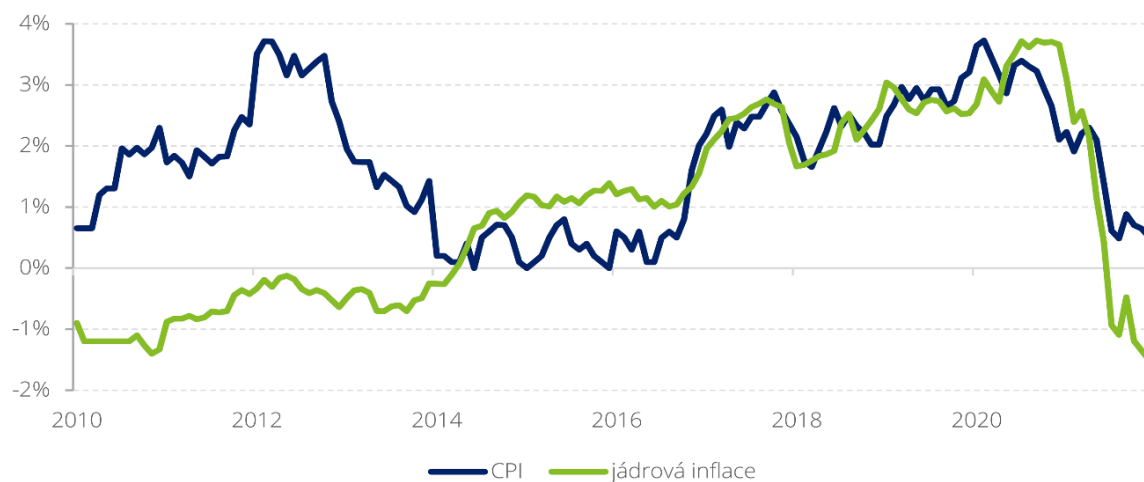
MĚSÍC	PODÍL NEZAMĚSTNANÝCH OSOB (%)	OBECNÁ MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI (%)	MÍRA ZAMĚSTNANOSTI (%)
Leden	4,3	3,3	73,9
Únor	4,3	3,3	74,1
Březen	4,2	3,2	-

Tabulka 12: Míra nezaměstnanosti a zaměstnanosti v % k 31.3.2021; MPSV – vlastní úprava

Vývoj ekonomických relací Česka budou určovat dva hlavní faktory: mírný postpandemický růst zahraniční poptávky a domácí poptávky. Prebytek bilance zboží a služeb by měl vzrůst na 358 mld. Kč, deficit bilance prvotních důchodů by se měl vlivem stabilizace opětovně zvýšit na 304 mld. Kč a díky tomu by se měl prebytek běžného účtu snížit na 0,2 % HDP. Zahraniční dluh ČR by se měl snížit o více jak 6 p.b. (Deloitte, 2021)

Čistý investiční pozice ČR pokračovala v trendu postupného zlepšování. Zatímco v polovině roku 2019 činilo saldo investiční pozice 24,7 % HDP, ve třetím kvartálu roku 2020 kleslo na 11,6 % HDP (655,4 mld. Kč). Podle Deloitte modelu investiční pozice by již v roce 2025 se ČR mohla stát čistým věřitelem. (Deloitte, 2021)

Letos by také mohlo dojít k výraznému poklesu inflace. Druhá vlna pandemie bude mít výrazné protiinflační dopady, a to hlavně z důvodu silných negativních cyklických dopadů na trh práce.

Obrázek 4: Inflace; ČSÚ, ČNB, prognóza Deloitte

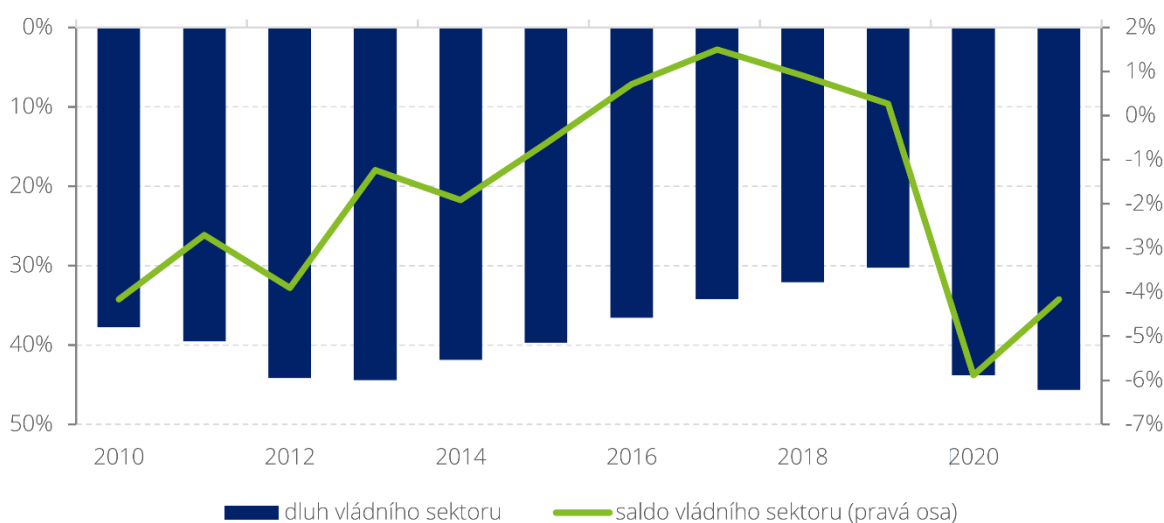
Průměrná hodnota inflace by tak měla být 1,3 % (interval 0,5 % - 2,3 %) a jádrová inflace¹⁴ očištěná o regulované ceny, pohonné hmoty a dopady nepřímých daní by měla klesnout v průměru k 0,4 % (interval -1,5 % až 3,1 %). Zvolňující dynamika dovozních cen potravin a snížené domácí

¹⁴ **Jádrová inflace** = rozumíme běžnou změnu cenové hladiny, která byla vyvolána endogenními faktory, jako jsou nabídky peněz, rozsah produkce, úroveň mezd, měnový kurz apod. Ukazatel jádrové inflace má určit skutečné ekonomické "jádro" inflace. (Jurečka, 2004)

poptávkové tlaky povedou k poklesu světových cen potravinářských komodit (zejména pšenice). (Deloitte, 2021)

V návaznosti na vznik pandemie vláda schválila největší schodek státního rozpočtu v historii země 500 mld. Kč, přičemž na konci roku byl finální výsledek hospodaření -367 mld. Kč. Celkový dluh vládního sektoru se podle odhadu zvýšil z 1,738 bil. Kč (30,2 % HDP) na konci roku 2019 na 2,263 bil. Kč (39,9 % HDP) v polovině roku 2020.

V roce 2021 je naplánován schodek státního rozpočtu ve výši 320 mld. Kč (podle novely 500 mld. Kč – MFČR). Tento schodek však počítá s poměrně pozitivním ekonomickým růstem (3,9 %) a není v něm započtený na konci roku schválený zákon o změně daní z příjmů FO. V příštím roce očekávají ekonomové zvýšení dluhu vládního sektoru na 45,7 % HDP a saldo vládního sektoru -4,2 % HDP. (Deloitte, 2021)

Obrázek 5: Saldo a dluh vládního sektoru (v % HDP); ČSÚ, prognóza Deloitte

3.1.2. Predikce České bankovní asociace (ČBA)

Hlavní ekonomové bank zastoupení v prognostickém panelu České bankovní asociace¹⁵ (ČBA) zvážili svá rozhodnutí, jakmile se v posledním loňském čtvrtletí zaznamenal nižší pokles ekonomiky, než se dříve očekávalo. Pro letošní rok odhadují hospodářský růst na 2,6 % (o 2 p.b. méně, než odhaduje firma Deloitte – viz str. 34), pro rok 2022 zrychlení na 4,6 %. Většina rizik, jež by mohly tento vývoj oslabit, souvisí s nejistotou ohledně dalšího vývoje COVID-19 a jeho hospodářskými dopady, jak uvádí ČBA.

¹⁵ Česká bankovní asociace (ČBA) = dobrovolné sdružení bank a stavebních spořitelén působící na českém trhu. Od roku 1990 podporuje rozvoj českého bankovního sektoru, ekonomiky a finanční gramotnosti Čechů.

Pro rok 2021 pak Mezinárodní měnový fond (MMF) očekává růst světové ekonomiky o 5,5 % a pro rok 2022 zmírnění tempa na 4,2 %. Za relativním optimismem analytiků MMF stojí začátek vakcinace a pozitivní očekávání s ní spojená. Rizikem možného poklesu je naopak zimní zhoršení epidemické situace provázené šířením nakažlivějších mutací nebezpečného viru. (Česká bankovní asociace, 2021)

Fiskální podpora by měla pokračovat, ale zároveň brát ohledy na rozdílné zadlužení jednotlivých zemí a jejich schopnost narůstající dluh splácet. Rizika poklesu jsou vyšší pro ty ekonomiky, kde kromě zhoršení situace firem i domácností, nárůstu bankrotů a chudoby musejí vlády brát zřetel i na stávající předlužení a hrozbu defaultu jejich suverénního dluhu.

Ačkoli se epidemiologická situace v lednu vůbec nelepšila, experti prognostického panelu ČBA byli vcelku optimisté. První čtvrtletí letošního roku by sice ještě mělo být ve znamení mírného meziročního hospodářského poklesu o 1,9 %, během jara však už lze očekávat poměrně razantní oživení a celoroční růst HDP by mohl dosáhnout na 2,6 %. V jednotlivých složkách HDP se situace bude vyvíjet nerovnoměrně. Zhruba stejným tempem jako HDP by měla růst osobní spotřeba, zatímco tempo růstu veřejné spotřeby očekávají hlavní ekonomové bank na poloviční úrovni.

Investiční aktivita se z loňského poklesu (8,6 %) dostane na růstovou trajektorii, nicméně očekávaná 1,3 % není, podle ČBA, žádný zázrak.

Vedle soukromé spotřeby tak bude k růstu HDP přispívat i zahraniční obchod, kde se předpokládá vzestup exportů o 5,8 % a dovozů o 5,2 %. Tempo růstu dovozů se bude odbíjet jak od dovozů pro další zpracování v průmyslu, tak i od obnoveného sklonu domácností ke spotřebě. (Česká bankovní asociace, 2021)

Podle guvernéra ČNB Jiřího Rusnoka v rozhovoru pro ČT24 (*Otázky Václava Moravce, 11.04.2021*) uvedl, že letos mají v plánu posílit zahraniční obchod.

Pro rok 2022 jsou ekonomové výrazně optimističtější. Hlavní složkou 4,6 % růstu HDP, by se měly stát investice, jejichž tempo by se mohlo zrychlit o solidních 7 %. Také tempo osobní spotřeby se oproti letošnímu roku bude dále mírně zvyšovat na 3,1 %. A očekávaná spotřeba vlády mírně poklesne na 1,1 %. Tempa růstu vývozu (6,4 %) a dovozu (6,2 %) budou nadále stoupat, ale vzhledem k jejich sblížení se příspěvek čistých exportů k celkovému hospodářskému růstu ČR proti roku 2021 sníží. (Česká bankovní asociace, 2021)

Mezera mezi volnými pracovními místy a počtem nezaměstnaných se od minulého roku na začátku pandemie, kdy volných míst bylo cca 124 tis. žadatelů, se postupně uzavírala. Prosincový „přehled“ volných míst byl na úrovni „pouhých“ 27 tis. I tak se česká ekonomika v rámci EU udržuje na nízkých datech, kdy se změnila o asi 1 p.b. výše, než před rokem (4,3 % - **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**). Podle prognostického panelu ČBA však bude nárůst míry nezaměstnanosti v ČR pouze přechodný. V roce 2021 odhaduje průměrnou nezaměstnanost na 4,4 % (podíl nezaměstnaných osob), která by následně v roce 2022 poklesla na 3,9 %. (Česká bankovní asociace, 2021)

Během krizového roku 2020 udržovala centrální banka měnovou politiku v uvolněném módu navzdory inflaci, která se od dubna pohybovala nejenom nad inflačním cílem, ale i mírně nad horní hranicí tolerančního pásma. Pro letošní i pro příští rok očekávají hlavní ekonomové bank, že se nárůst

spotřebitelských cen bude pohybovat v blízkosti inflačního cíle, a to na průměru kolem 2,2 % letos a 2,1 % v roce 2022. (Česká bankovní asociace, 2021)

V rozhovoru také guvernér ČNB Jiří Rusnok uvedl pro ČT24 (*Otázky Václava Moravce – 11.04.2021*), že obavy o inflační šok a prudký růst cen v nejbližších měsících nemá a jestli stoupnou ceny 1 % či 1 p.b., víc, než se očekává, neznamena, že by nastal šok, který by rozkládal ekonomiku. Připustil ale, že inflace může letos být mírně nad dvouprocentním inflačním cílem. Předsedkyně Národní rozpočtové rady Eva Zamrazilová uvedla, že souhlasí s Rusnokem v tom, že je otázkou, co s cenami udělá rozvolnění protikoronavirových opatření.

Jiří Rusnok dále uvedl „Není to žádná tragédie. To, že zdražuje ropa, třeba razantněji, než někdo čekal, to, že jsou nějaké výkyvy na světovém trhu potravin, jsou položky, které centrální banka dokonce ve svých měnově politických rozhodnutích dává do takzvaných výjimek. Ale celkovou inflaci to ovlivní, s tím souhlasím,“.

„Pokud by naše prognózy ukazovaly, že je tady nějaký trend dlouhodobější, že to není výkyv těchto komodit, tak samozřejmě tomu budeme muset přizpůsobovat naši politiku a začít uvažovat o postupném návratu k sazbám, které jsou řekněme normálnější, než které máme v tuto chvíli,“ dodal Rusnok.

Pokud jde o měnově politickou sazbu¹⁶, k jejímu prvnímu zvýšení dojde podle ekonomů bank spíše až ve druhé polovině letošního roku. Další, pravděpodobně dvě, zvýšení lze očekávat buď ještě ke konci letošního roku či až v roce 2022.

UKAZATEL	2020 (prognóza/skutečnost)	2021 (prognóza)	2022 (prognóza)
Růst HDP (%)	-5,6	2,6	4,6
Podíl nezaměstnaných osob (MPSV): průměr (%)	3,6	4,4	3,9
Míra inflace: CPI (%) průměr	3,2	2,2	2,1
Vládní deficit/přebytek (% HDP)	-2,9	-6,9	-4,1
Vládní dluh (% HDP)	38,4	43,3	45,1
Růst spotřeby domácností (%) reálně	-4,8	2,5	3,1
Růst vládní spotřeby (%) reálně	1,9	1,3	1,1
Růst investic (%) reálně	-8,6	1,3	7,0
Růst vývozu (%) reálně	-8,6	5,8	6,4
Růst dovozu (%) reálně	-7,5	5,2	6,2

Tabulka 13: Predikce ČBA u jednotlivých složek na rok 2021 a 2022; ČBA – vlastní úprava

¹⁶ **Měnově politická sazba** = sazba stanovená ČNB, tvoří limitní sazby pro dvoutýdenní repo-operace, diskontní sazby a lombardní sazby. Výše této sazby ovlivňuje vývoj krátkodobých sazeb peněžního trhu. (ČNB, 2001)

3.1.3. Predikce Ministerstva financí (MFČR)

Makroekonomická predikce Ministerstva financí (MFČR) je zatížena řadou rizik. Hlavním negativním faktorem pro ČR i ostatní ekonomiky je vývoj epidemické situace, a to včetně šíření nových mutací a rychlost vakcinace obyvatelstva. Makroekonomická predikce vychází z předpokladu, že k významnějšímu a déletrvajícím uvolnění protiepidemických opatření dojde ke konci 2. čtvrtletí 2021. Predikce také nepočítá s dlouhodobějším dopadem pandemie koronaviru na globální dodavatelské řetězce.

Hospodaření sektoru vládních institucí dle Ministerstva financí v roce 2021 bude stále velice ovlivněno situací vyvolanou epidemií koronaviru, jejími ekonomickými důsledky. Očekávají proto výrazné deficitní hospodaření ve výši 8,8 % HDP (proti 6,6 % HDP), které zasáhne hlavně státní rozpočet. Predikce počítá s přibližně stejnou výší daňových příjmů a příspěvků na sociální zabezpečení jako v roce 2020, přičemž samostatné daňové příjmy by měly především v důsledku schváleného „daňového balíčku 2021“¹⁷ klesnout o 4,7 %. Balíček přinesl mimo jiné snížení efektivní sazby daně z příjmů FO s odhadovaným dopadem na veřejné finance ve výši 99 mld. Kč (Ministerstvo financí ČR, 2021)

Výdaje na konečnou spotřebu s očekávaným růstem 6,9 % budou taženy mezispotřebou, naturálními sociálními transfery a náhradami zaměstnancům. Počítají, že v prvním pololetí 2021 budou výdaje do zdravotnictví stále určeny epidemickou situací a procesem vakcinace obyvatel ČR. Investice do fixního kapitálu by měly zrychlit na 13,5 %, přičemž očekávají zapojení nových programů a nástrojů EU. (Ministerstvo financí ČR, 2021)

Připomeňme si výkon ekonomiky měřený reálným HDP ve 4. čtvrtletí 2020, který se meziročně propadl o 4,8 % (proti 6,5 %). Sezónně očištěný HDP však navzdory opětovnému zpřísnění protiepidemických opatření vykázal mírný mezičtvrtletní nárůst o 0,6 %, k čemuž přispěl průmyslové odvětví. Negativně však působilo v odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství.

Vzhledem k nepříznivé epidemické situaci, která nadále pokračuje, byly zasaženy především některé služby a část maloobchodu. Reálný HDP tak v 1. čtvrtletí mohl poklesnout mezičtvrtletně o 0,9 % a meziročně o 3,1 %. V roce 2021 by měla k růstu HDP přispět domácí i zahraniční poptávka. Očekávají, že reálný HDP letos vzroste o 3,1 % (beze změny) a v roce 2022 o 3,7 %. (Ministerstvo financí ČR, 2021)

Dynamika výdajů domácností na konečnou spotřebu by měla být v roce 2021 ovlivněna mírným růstem reálného disponibilního důchodu, v jehož dynamice se pozitivně promítne snížení efektivního zdanění výdělků i řada podpůrných fiskálních programů. Restriktivní opatření spojená s vyhlášením

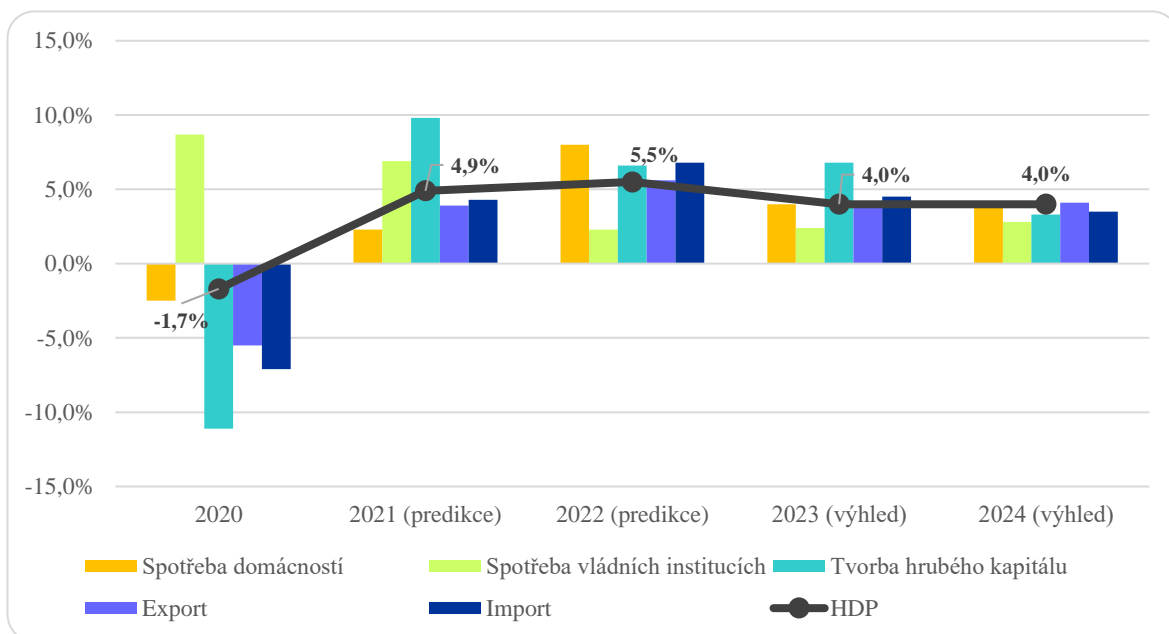
---

¹⁷ **Daňový balíček 2021** = obsahuje zrušení superhrubé mzdy (SHM) a další daňové změny, které by měly vést ke zvýšení čisté mzdy, dlouho očekávanou úpravu stravenkového paušálu a přináší rovné podmínky mezi domácími i zahraničními investory v oblasti zdanění příjmů z dluhopisů.

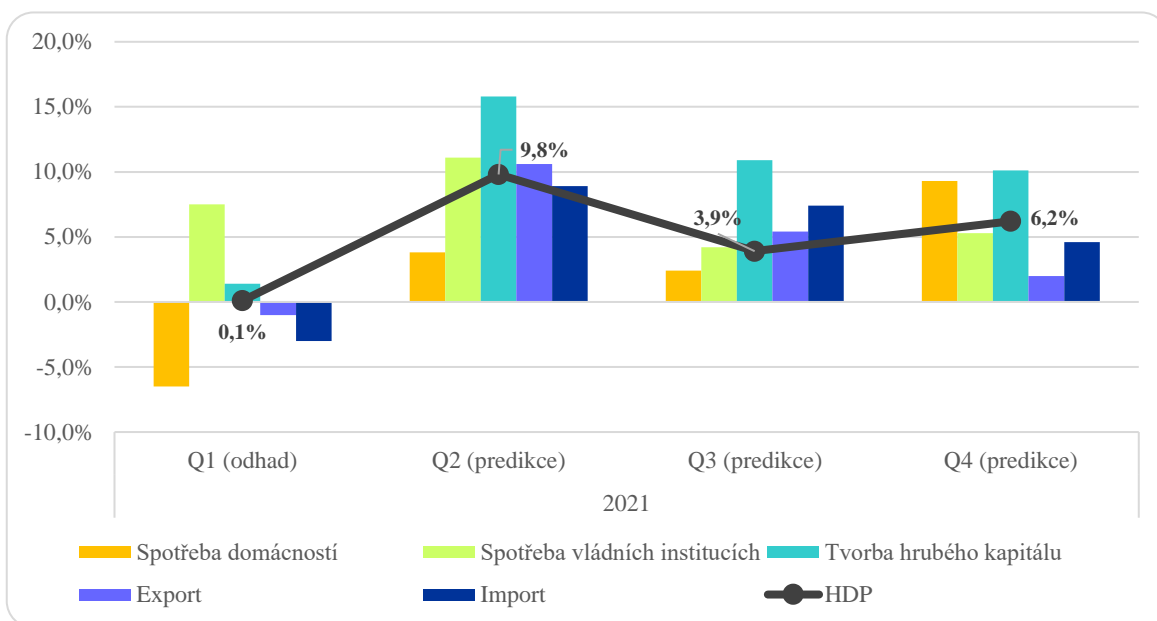
mimořádného stavu by se měla dotknout zejména výdajů na služby. Míra úspor domácností by se z důvodů omezených možností realizovat výdaje a zvýšené opatrnosti měla dále zvýšit. Navzdory očekávanému oživení spotřebních výdajů domácností ve 2. polovině roku by reálná spotřeba domácností měla za celý rok 2021 vzrůst pouze nepatrně o 0,1 % (proti 3,3 %). V roce 2022 by dynamiku spotřeby domácností měla podpořit výrazná normalizace míry úspor, stejně jako statistický efekt silného oživení spotřebních výdajů v 2. polovině letošního roku. Spotřeba domácností by se tak za celý rok 2022 mohla zvýšit o 5,7 %.

Očekávají, že spotřeba sektoru vládních institucí vzroste v roce 2021 o 3,4 % (proti 2,9 %) a v roce 2022 může dojít k jejímu zpomalení na 0,9 %. Mezi hlavní faktory růstu v roce 2021 mohou patřit navýšení objemů nákupů z důvodu epidemie, pokračování protikrizových opatření a v menší míře rovněž nárůst zaměstnanosti ve veřejném sektoru. I přes úspory v rámci centrálních úřadů státní správy se počítá s personálním navýšením ve školství a u ozbrojených složek. Dynamiku může podpořit i růst výdajů na nákup zboží a služeb za přispění běžných dotací z fondů EU. V roce 2022 souvisí očekávaný pokles tempa s odezněním přechodných faktorů týkajících se řešení epidemie. Vývoz zboží a služeb vzroste o 5,0 % (proti 4,7 %) v roce 2021 a o 5,7 % v roce 2022. V obou letech by zvýšení vývozu zboží mělo téměř výhradně odrážet růst exportních trhů, exportní výkonnost by měla působit prakticky neutrálně. V roce 2022 by se k uvedeným faktorům měl přidat ještě zvýšený import pro spotřebu domácností. Důvodem by tak v příštím roce mohl podle odhadů narůst o 6,6 %.

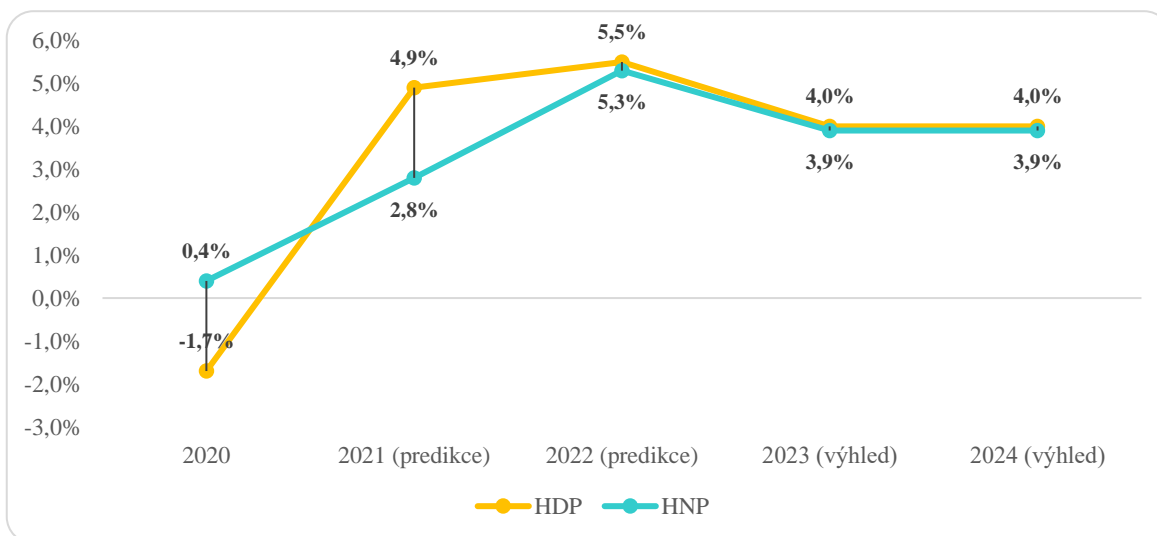
(Ministerstvo financí ČR, 2021)

Tabulka 14: Predikce růstu HDP a příspěvky jednotlivých složek v běžných cenách; prognóza MFČR – vlastní úprava

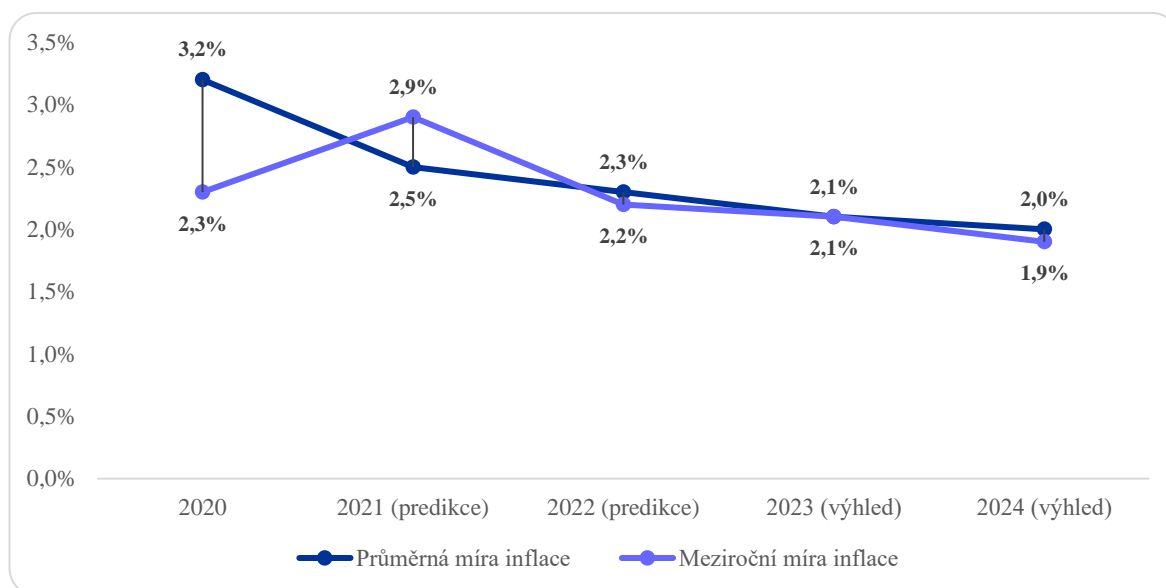
Tabulka 15: Predikce mezikvartálního růstu HDP a příspěvků jednotlivých složek v roce 2021, MFČR – vlastní úprava

Tabulka 16: Predikce růstu (v %) HDP a HNP v běžných cenách; MFČR – vlastní úprava

Meziroční růst spotřebitelských cen dle Ministerstva financí činil v únoru 2021 2,1 % (proti 1,5 %). K odchylce predikce přispěl nečekaně rychlý růst cen v oddíle potravin a nealkoholické nápoje. Lednové zvýšení o 3,1 % meziměsíčně bylo zaznamenáno nejvyšší od listopadu 2007. Z hlediska spotřebního koše k únorové meziroční inflaci nejvíce přispěl oddíl alkoholické nápoje a tabák, je tak jedním z důvodů ke zvýšení predikce Ministerstva financí průměrné míry inflace v letošním roce. (Ministerstvo financí ČR, 2021)

Inflace by se měla roce 2021 ve srovnání s předchozím rokem snížit. Administrativní opatření přispějí k průměrné míře inflace pravděpodobně jen v rozsahu 0,2 p.b. (beze změny). Letos by tedy inflace měla být určena především tržními faktory. Mezi nimi ovšem budou s výjimkou výrazného růstu ceny ropy chybět podstatnější proinflační činitele. Na zpomalení inflace by měl tlačit pokles jednotkových nákladů práce. Inflaci by mělo mírně tlumit i posilování české koruny k oběma hlavním světovým měnám. Meziroční inflace bude v roce 2021 pravděpodobně kolísat v horní polovině tolerančního pásma inflačního cíle ČNB. Ministerstvo financí očekává, že průměrná míra inflace v roce 2021 zpomalí na 2,5 % (proti 1,9 %). (Ministerstvo financí ČR, 2021)

Tabulka 17: Index spotřebitelských cen – predikce MFČR, vlastní úprava

I v roce 2022 by měly chybět podstatnější proinflační faktory, jedinou výjimku by mělo představovat značné oživení spotřeby domácností. Na snížení inflace by měl nadále tlačit pokles jednotkových nákladů práce. Slabě protiinflačně by mohlo působit i posilování české koruny k oběma hlavním světovým měnám. Inflaci by neměla výrazně ovlivňovat cena ropy ani pozice ekonomiky v hospodářském cyklu. V souladu s výše uvedeným MFČR očekává, že průměrná míra inflace v roce 2022 dosáhne ke 2,3 %. (Ministerstvo financí ČR, 2021)

Dopad propadu hospodářské aktivity v souvislosti s pandemií koronaviru a přijatými protiepidemičnými opatřeními na trh práce je vládními programy stále výrazně tlumen.

Dle údajů o volných pracovních místech byl nedostatek zaměstnanců v mnoha odvětvích a regionech evidentní i na počátku roku 2021. Dopady negativní makroekonomické situace na trh práce jsou tlumeny řadou vládních opatření. K hlavní z nich patří program Antivirus, který byl prodloužen do konce dubna 2021, poté by na něj mohl navázat tzv. Kurzarbeit¹⁸. Dalším významným prvkem je pokles efektivního zdanění u zaměstnanců, který firmám umožnil udržet vysokou zaměstnanost při

¹⁸ **Kurzarbeit** = dohoda mezi zaměstnanci, zaměstnavateli a státem. Zaměstnancům se zkrátí pracovní doba a ušlý příjem jim doplatí stát. Zaměstnavatel se zaváže, že nikoho nepropustí. V rámci české legislativy se řeší v § 209 zákoníku práce a v § 115 zákona o zaměstnanosti. Fungoval také v několika evropských zemích během ekonomické krize v roce 2009.

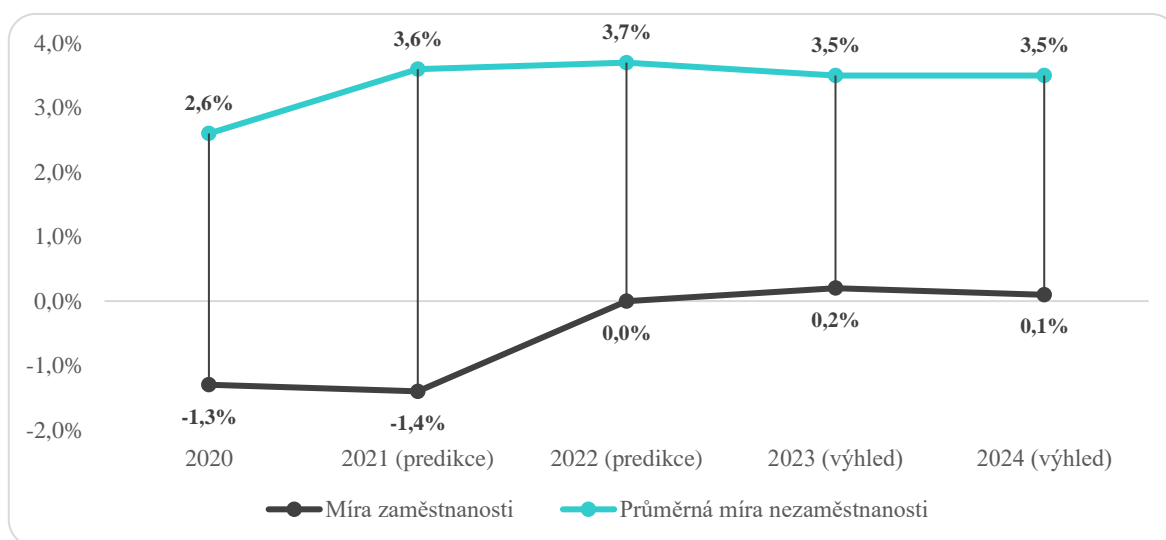
nerostoucích nákladech práce. U podnikatelů omezuje nárůst počtu registrovaných nezaměstnaných kompenzační bonus. Ministerstvo předpokládá, že zaměstnanost bude vládními opatřeními, byť nikoliv nezbytně těmi stávajícími, podporována do konce roku 2021.

V roce 2022 by již zaměstnanost mohla stagnovat, přičemž proti sobě bude působit oživení ekonomické aktivity a předpokládané ukončení vládních opatření na podporu trhu práce. (Ministerstvo financí ČR, 2021)

Vyšší růst nezaměstnanosti brzdí nejen zmíněné pokračování vládních programů, ale i stále vysoká poptávka po práci v některých odvětvích. V souvislosti s delším trváním protiepidemických opatření a zpožděnými dopady hospodářského propadu by přesto míra nezaměstnanosti mohla v letošním roce narůst na 3,6 % (viz graf Tabulka 18). V 1. čtvrtletí 2022, by se po předpokládaném ukončení vládních opatření na podporu zaměstnanosti ještě mohla meziročně zvýšit, poté by však již díky oživení ekonomiky měla podle Ministerstva financí klesat. V průměru za celý rok by však míra nezaměstnanosti mohla nepatrně vzrůst na 3,7 %.

Podíl nezaměstnaných osob se zvyšuje jen mírně, silnější nárůst je patrný v regionech více zaměřených na cestovní ruch (např. Praha, Karlovy Vary, Český Krumlov atd.). Očekávají zvýšení na 4,3 % v roce 2021 a dále na 4,4 % v roce 2022.

Průměrná mzda (podniková, přepočtená na plný úvazek) se ve 4. čtvrtletí 2020 zvýšila o 6,5 % proti 5,2 % v předchozím čtvrtletí 2020. Mzdový medián za stejné období vzrostl o 5,4 %. Odhadují, že v 1. čtvrtletí 2021 by se mohla průměrná nominální mzda vzrůst o 2,9 %. Za celý rok by se průměrná mzda mohla zvýšit o 3,2 %, v příštím roce pak o 1,8 %. V jejím zpomalení by se měla projevit slabší dynamika platů a nepatrný nárůst míry nezaměstnanosti. (Ministerstvo financí ČR, 2021)

Tabulka 18: Míra nezaměstnanosti a zaměstnanosti – predikce MFČR (2020–2024); vlastní úprava

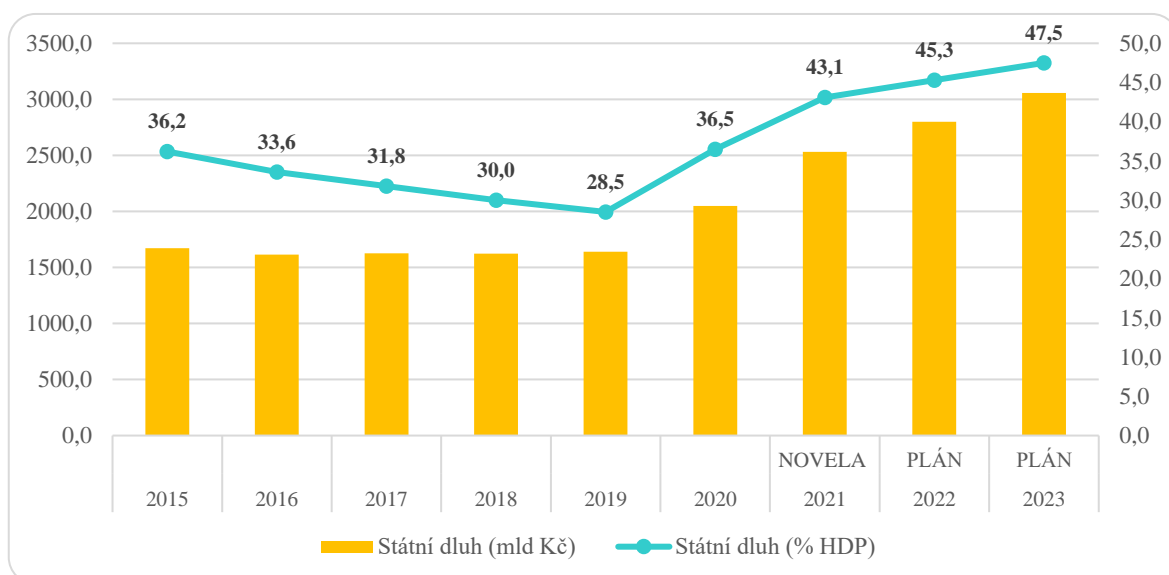
Státní rozpočet roku 2020 zakončil své hospodaření nižším schodkem, než bylo původně plánováno Ministerstvem financí. Rozpočet roku 2020 byl z důvodu celosvětové pandemie koronaviru postupně třikrát novelizován až na schodek 500 mld. Kč. Nakonec státní rozpočet skončil deficitem ve výši 367,4 mld. Kč při propadu ekonomiky 5,6 %. „Přestože šlo o nejhlubší pokles výkonu ekonomiky

v historii samostatné České republiky, bez výrazných fiskálních stimulů a opatření by byl ještě daleko větší,“ uvádí ministryně financí Alena Schillerová. (Ministerstvo financí ČR, 2021)

Pro rok 2021 počítal původní zákon o státním rozpočtu se schodkem na úrovni 320 mld. Kč, po únorové novele je rozpočtován deficit ve výši 500 mld. Kč.

Podíváme-li se na veřejné finance jako na cele, MF odhaduje, že v roce 2020 hospodařily s deficitem 5,8 % HDP. Přebytek vykázal systém veřejného zdravotnictví. Deficit tak tvořil primárně státní rozpočet, který na sebe převzal téměř veškerou roli ve financování ztráty pracovních příjmů zaměstnanců a podnikatelů, kompenzace nákladů firmám, ale i poklesu příjmů územních rozpočtů či doplnění zdrojů do zdravotnictví. (Ministerstvo financí ČR, 2021)

Výdaje pro rok 2021 jsou po novele zákona o státním rozpočtu schváleny ve výši 52,9 mld. Kč a jsou tak oproti původně schválenému státnímu rozpočtu navýšeny o 4,9 mld. Kč. V průběhu roku 2021 splatí Česká republika státní dluhopisy a přijat zápůjčky a úvěry od mezinárodních finančních institucí v minimální výši 226 mld. Kč. Celkové výdaje na obsluhu státního dluhu v roce 2021 zahrnují téměř výhradně úrokové výdaje (99,3 %), zbytek tvoří poplatky. (Ministerstvo financí ČR, 2021)

Tabulka 19: Státní dluh v mld. Kč a v % HDP (pravá osa) v letech 2015–2023, MFČR – vlastní úprava

3.1.4. Srovnání predikcí jednotlivých institucí

Porovnání jednotlivých prognóz (pouze na rok 2021) jsou v některých oblastech velmi rozdílné. Detailní data z Deloitte, České bankovní asociace či Ministerstva financí jsou uvedena v grafu (Tabulka 20), kde mimo jiné jsou přidány další 4 instituce (ČNB, Evropská komise, OECD, MMF), která zveřejnila pouze odhadovaná data, které nebyly nijak detailně popsány a vysvětleny.

Pokud bychom porovnali hlavní složku této tabulky, hrubý domácí produkt, tak prognózy jsou docela optimistické, a to z důvodu zavedení vakcíny, která nám dodává světlo na konci tunelu. Nejvíce optimistická prognóza k této složce je však Evropská komise, která odhaduje až 3,2 % růst HDP,

následně Ministerstvo financí očekává růst 3,1 % HDP. Oproti názoru České národní banky je jejich prognóza o 1 p.b. nižší než prognóza například Evropské komise, avšak s intervalem spolehlivosti 30 %.

Odhad OECD ohledně vývoje ekonomiky v příštím roce je výrazně pesimističtější než u ostatních institucí. Podle ekonoma Lukáše Kovandy „Pokud by ale návrh rozpočtu zohledňoval slabší růst tuzemské ekonomiky v roce 2021, deficit se prohloubí o desítky miliard,“ který uvedl pro článek iRozhlas.cz (na téma *Ekonomické hodnocení ČR- 4.12.2020*). Dále uvedl, že jestliže by prošel i daňový balíček, který Poslanecká sněmovna schválila v roce 2020, je třeba počítat s dalším prohloubením deficitu státního rozpočtu pro rok 2021. OECD také odhaduje zvýšení nezaměstnanosti i počet krachujících firem. Vláda by tak měla pokračovat v podpoře ekonomiky až do jejího úplného oživení.

Predikce	2021			
	HDP	Obecná míra nezaměstnanosti	Průměrná míra inflace	Dluh vládního sektoru (% HDP)
ČBA	2,6%	-	2,2%	43,3%
OECD	1,5%	-	2,7%	46,0%
Deloitte	2,8%	3,5%	1,3%	45,7%
MFČR	3,1%	3,6%	2,5%	43,1%
ČNB	2,2%	-	2,6%	-
Evropská komise	3,1%	-	2,5%	-
MMF	5,1%	-	-	-

Tabulka 20: Porovnání predikcí jednotlivých institucí na rok 2021; vlastní úprava

„Souhlasím s názorem, že ČR má prostor pro fiskální expanzi, zejména na pomoc domácnostem, firmám, institucím ve zdravotnictví nebo sociálních službách. Naše vláda přijala opatření na přímou podporu v rozsahu 5 % HDP a v garančních a pojistných schématech přes 15,5 % HDP,“ uvedla na svém twitterovém účtu Alena Schillerová (4.12.2020).

Podle ekonoma Michaela Poplára (v rozhovoru pro *ČT24 ve zpravodajské relaci*), když Centrální banka začne tisknout více peněz, inflace se neobjeví v tzv. CPI, ale v cenách nemovitostí, které se za posledních 10 let zvýšily až o 50–60 %, a zároveň povede nahoru všechny sektory, jelikož lidé se nebudou bát do nich investovat.

Petr Dufek se zase vyjadřuje (v *iDnes.cz na téma: Prognóza analytiků*) k sektoru zaměstnanosti, že je přirozené se v těchto časech recese obávat o práci. Na druhou stranu stále platí, že tu stále ještě jsou volná pracovní místa a řada nových navíc i vzniká. S tím, jak se ekonomika přesunuje na internet, vznikají místa v oblastech navázaných třeba na e-commerce.

Ekonomka Helena Horská na druhou stranu neočekává návrat počtu nezaměstnaných z dob poslední krize. Státní program podpory zaměstnanosti Antivirus drží při životě desetitisíce pracovních míst. Co se s nimi stane po skončení podpory, není podle Horské jisté.

„Nedávno vláda schválila zrušení superhrubé mzdy, která samo o sobě ponechá lidem v peněženkách celkově několik desítek miliard, avšak je otázkou, kolik se z těchto peněz skutečně vrátí do ekonomiky. Spotřebu by spíš podpořilo zvýšení slevy na poplatníka nebo zvýšení bonusů na děti,“ dodal také pro iDnes.cz Petr Dufek, který také předpokládá, že inflace bude v roce 2021 podstatně nižší. Ať už proto, že se zastavil růst cen energií a některé dokonce zlevňují, nebo proto, že polevil tlak na zdražování nájemného. Svoji roli sehraje i pomalejší růst poptávky, která prostor pro zdražení příliš nevytvoří. Myslí si, že inflace nakonec skončí výrazně pod 2 %.

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo určit množství dopadů na českou ekonomiku v době koronavirové krize, která se však vyskytuje dodnes, a podívat se na různé predikce, která značně ukazují aspekty v následujících letech. V práci také uvádíme hospodářskou krizi, která nastala zhruba v letech 2008–2015, neboli Velká recese, krachem na americké burze. Meziroční pokles HDP (2,2 %) však nebyl tak vysoký jako letos. Koronavirová krize způsobila „vypnutí“ ekonomiky na velmi dlouhou dobu.

Jak z práce vyplývá, v roce 2020 zažila česká ekonomika největší šok od hospodářské krize ve 30. letech minulého století. Vlivem ekonomických událostí došlo velkému úbytku hrubého domácího produktu, spotřebě domácností, míry zaměstnanosti a v neposlední řadě tržby podnikatelů a firem. Ve 2. čtvrtletí 2020 kvůli zasažením Covid-19 zaznamenalo mezičtvrtletní propad HDP přibližně o 10 % a nejhlubší celoroční pokles od roku 1993 ve výši 5,6 %. Očekávalo se, že ekonomický růst (mezikvartálně) se ocitne ve 3. čtvrtletí, bohužel se koncem léta a začátkem září ukázalo, že některá vládní opatření byla zanedbána a nastala 2. vlna, která ekonomiku začala opět tlumit, a tak se prognózy na rok 2021 rychle měnily.

Robustně se ale zvýšila zahraniční poptávka po českých exportech (zejména přes Německo), kde se zaznamenal nejvyšší přebytek 58 mld. Kč v čistém exportu (na konci roku 2020) a podle odborníků ekonomika dopadla poměrně dobře oproti predikcím, které tvrdili ekonomové na začátku pandemie. Statistiky HDP však mohou zmást. Domácí ekonomika upadla do problémů tak, že domácí spotřeba oslabila, a to z důvodu vládních opatření. Zatímco vývoz mohl nadále pokračovat, dovoz poklesl, jelikož byla slabá domácí poptávka, a výsledkem potom je, že samotné HDP vychází relativně dobře, přestože domácí ekonomika je na tom špatně.

I světová ekonomika má vliv na českou ekonomiku. Dvě velká rizika, která nastala v loňském roce (Brexit a americké volby), výrazně udržela mezinárodní obchod s Českou republikou. Vakcinace dává naději znovu rozjet ekonomiku, avšak nastávají komplikace ohledně mutací koronaviru (britská, brazilská, indická či jihoafrická mutace), které postihly i Českou republiku. Další ohrožení růstu ekonomiky je také nová dlužnická krize v rozvojevém světě.

V praktické části jsme podrobně rozebíraly dopady a aspekty koronaviru na českou ekonomiku nejen v roce 2020, ale i v následujících letech. Největší dopady této krize zaznamenaly hospodářské sektory. Zejména cestovní ruch zaznamenal obrovský propad nejen mezi regiony, ale i ve světě. Cestovní kanceláře tak museli čelit problému, jak vrátit svým zákazníkům zaplacené dovolené, které po vyhlášení vládních opatření na jaře 2020 rychle stornovali. Firmy tak zažívaly silné dopady už na začátku pandemie, kdy musely kvůli vládním opatření uzavřít své podniky, které byly závislé na svých tržbách. Firmy tak pomalu vyhlášovaly bankrot, na druhou stranu se však vytvářely podniky, které využívaly internet či technologii (e-shopy, 3D tisk, aj.). Bylo mimo jiné zasaženo i školství, které ovlivnilo žáky, studenty učitelé jejich výuku a motivaci ke vzdělání.

Predikce jednotlivých institucí byly poněkud rozdílné zejména hrubého domácího produktu či průměrné míry inflace. Odborníci se shodují, že tento rok se ekonomika ožíví a s ním i HDP. Růst by

měl být založen na obratu spotřebě domácností, která by měla vzrůst o 2,5 %, a těchto procent je víc, než by dovolil samotný růst mezd po odečtení o inflaci. Lze předpokládat, že domácnosti, které loni se přiklonili k úsporám, tak se tento sklon zmírní. Jakmile pomínou restriktivní opatření, bude se realizovat do jisté míry odložená spotřeba.

Fakt, že nezaměstnanost nadále roste by nijak podle odborníků neměla být makroekonomických problémem v České republice a říkají to také jejich predikce. Míra či průměrná míra nezaměstnanosti by měla v budoucnu klesat. Stále platí, že počet volných míst je vyšší než počet nezaměstnaných osob, ovšem existuje strukturální problém. Většina volných pracovních míst je v dělnických profesích, obsluha strojů či údržba a bohužel většina nezaměstnaných je z jiných profesí (obchod, služby), tzn. nejsou dostatečně vzdělaní na zmíněné volné pozice. I tak se Česká republika drží mezi nejnižší míry nezaměstnanosti v EU. Podle odborníků máme očekávat opravdu pomalé oživení ekonomiky, která dosáhne předkrizové úrovně až ke konci roku 2022.

V roce 2021 budou vývoj ekonomických vztahů české ekonomiky určovat dva hlavní faktory: mírný růst zahraniční poptávky a osvěžení domácí poptávky. Můžeme jen doufat, že vakcinace urychlí růst české ekonomiky a nedojde k dalším závažným mutacím, které postihují jejich efektivitu. Druhá vlna pandemie však bude mít na Českou republiku výrazné protiinflační dopady a trhu práce. Na druhou stranu se předpokládá, že letos dojde k zesílení české koruny v návaznosti na zlepšení situace a postupně se dostane k hodnotám okolo 26 CZK/EUR.

Na závěr můžeme konstatovat, zda vládní opatření byla efektivní či nikoliv. Tato pandemická situace ukazuje, že Česká republika patří spíše k té skupině zemí, která postupuje přísněji, a to z důvodu, že byla podceňována 2. vlna. I přes to, že vládní opatření jsou přísná, vláda dále podporuje ekonomiku tzv. kompenzačními balíčky pro firmy, živnostníky a zaměstnance. Není úplně jasné, kdy tato pandemická situace zcela vymizí, a proto musíme doufat v lepší zítřky díky vakcinaci, která snad umožní obnovit nejen českou ekonomiku.

Seznam použité literatury

Česká bankovní asociace, 2021. In: *Makroekonomická prognóza ČBA únor 2021* [online]. [cit. 2021-04-12]. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/makroekonomicka-prognoza-cba-unor-2021>

Česká národní banka, 2016. In: *Ekonomický vývoj na území České republiky* [online]. Praha [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: https://www.historie.cnb.cz/cs/menova_politika/prurezova_temata_menova_politika/1_ekonomicky_vyvoj_na_uzemi_ceske_republiky.html

Česká televize, 2021. In: *E-shopy zažívají zlaté období, nechávají si ale zaplatit i za osobní odběr. Bude ještě dražší, očekává svaz* [online]. [cit. 2021-04-29]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/3298939-e-shopy-zazivaji-zlate-obdobi-nechavaji-si-ale-zaplatit-i-za-osobni-odber-bude>

ČNB, 2001. In: *Měnověpolitické sazby ČNB* [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/tematicke-prilohy-a-boxy/Menovopoliticke-sazby-CNB/>

ČSÚ, 2010. In: *Národní účty - 4. čtvrtletí 2009* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/narodni-ucty-4-ctvrtleti-2009-md9g0c80m3>

ČSÚ, 2020. In: *Vývoj ekonomiky České republiky: 1. pololetí 2020* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/125507851/320193-20q2a.pdf/12110c6c-622c-44a7-bbd2-1f708e7504cb?version=1.1>

ČSÚ, 2011. In: *Vývoj ekonomiky ČR v roce 2010* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20549901/110910q401.pdf/08123a6b-f1c7-4957-b1ad-145f22626374?version=1.0>

ČSÚ, 2012. In: *Vývoj ekonomiky ČR v roce 2011* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20549911/110911q4a01.pdf/4a5fa5bd-0ec7-4169-ba0c-b1b0e6494979?version=1.0>

ČSÚ, 2013. In: *Vývoj ekonomiky ČR v roce 2012* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20549911/110911q4a01.pdf/4a5fa5bd-0ec7-4169-ba0c-b1b0e6494979?version=1.0>

ČSÚ, 2014. In: *Vývoj ekonomiky ČR v roce 2013* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20549933/110913q4a01+po+uprave.pdf/0869d563-c729-40fe-9757-1045b1a55863?version=1.0>

ČSÚ, 2015. In: *Vývoj ekonomiky ČR v roce 2014* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/27007219/320193-14q4a01.pdf/e472467d-8e74-408d-8fa5-f900f697fad0?version=1.1>

ČSÚ, 2016. In: *Vývoj ekonomiky ČR v roce 2015* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20549951/320193-15q4a01.pdf/b37edb95-9814-4d39-a004-40d103123199?version=1.1>

ČSÚ, 2017. In: *Vývoj ekonomiky ČR v roce 2016* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20549951/320193-15q4a01.pdf/b37edb95-9814-4d39-a004-40d103123199?version=1.1>

ČSÚ, 2018. In: *Vývoj ekonomiky ČR v roce 2017* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/58775432/320193-17q4a01.pdf/3c99ab05-2d16-40c1-a085-fd4ef8310b94?version=1.0>

ČSÚ, 2019. In: *Vývoj ekonomiky ČR v roce 2018* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/62225666/32019318q4a1.pdf/0494a83a-1c09-48b6-8aed-1837e2d830cb?version=1.0>

ČSÚ, 2020. In: *Vývoj ekonomiky ČR v roce 2019* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91606725/32019319q4a.pdf/8a01e27e-a8dc-4890-8535-db7d443a4ac1?version=1.0>

ČT 24, 2021. In: *Stavebnictví se v únoru propadlo nejvýrazněji od července roku 2016, poklesl i průmysl* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/3294659-stavebnictvi-se-v-unoru-propadlo-nejvyrazneji-od-cervence-roku-2016-poklesl-i>

Deloitte: Naděje na lepší sezónu, 2021. In: *Výhled české ekonomiky na rok 2021: Economics & statistics* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/about-deloitte/deloitte-vyhled-ceske-ekonomiky-na-2021.pdf>

EDUin, 2020. In: *Dopady uzavření škol kvůli pandemii koronaviru: logický model* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: https://www.eduin.cz/wp-content/uploads/2020/08/Dopady_uzavreni_skol_pandemie_koronaviru.pdf

European Commission, 2020. In: *Politická a ekonomická situace České republiky* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/political-and-economic-situation-21_cs

HOLMAN, Robert, 2016. *Ekonomie*. 6. vydání. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-278-6. Dostupné také z: <https://dnnt.mzk.cz/view/uuid:190f0be0-67b8-11e8-8470-005056827e52?page=uuid:6fef61e0-89c2-11e8-be68-5ef3fc9bb22f>

JUREČKA, Václav, 2017. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0251-8.

JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ, 2004. *Makroekonomie: základní kurs*. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita. ISBN 80-248-0530-8.

Ministerstvo financí ČR, 2010. *I. Ekonomický vývoj - SZÚ 2009* [online]. 2010, 46 [cit. 2021-04-06]. PDF.

Ministerstvo financí ČR, 2021. *Makroekonomická predikce České republiky: duben 2021* [online]. [cit. 2021-04-15]. ISSN 1804-7971. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/makropre>

Ministerstvo financí ČR, 2021. In: *Státní rozpočet 2021 v kostce* [online]. První. s. 59 [cit. 2021-04-29]. ISBN 978-80-7586-046-0. Dostupné z: www.mfcr.cz/rozpocet-v-kostce

Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020. In: *Antivirus - podpora firem* [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/antivirus>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. In: *Stanovisko k nové definici nelegální práce* [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/svarcysystem>

Ministerstvo pro místní rozvoj, 2020. In: *Krizový akční plán cestovního ruchu v České republice 2020-2021* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/60e1fd39-2eff-481b-a771-1c66b437b9cc/Krizovy-akcni-plan-CR-CR-2020-2021.pdf.aspx?ext=.pdf>

Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2020. In: *Komentář Ministerstva průmyslu a obchodu ČR k výsledkům průmyslu a stavebnictví za srpen 2020* [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/prumysl/komentar-k-vyvoji-prumyslu/komentar-ministerstva-prumyslu-a-obchodu-cr-k-vysledkum-prumyslu-a-stavebnictvi-za-srpen-2020--257207/>

OSN, 2020. In: *Cestovní ruch a COVID-19: Nutnost zachovat živobytí milionů lidí a příležitost pro transformaci* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/cestovni-ruch-a-covid-19/>

Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Globální ekonomické krize: Přístupy a východiska [online], 2020. Praha [cit. 2021-04-06]. ISSN 2533-4131. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1>

Trh práce: (poptávka, nabídka a rovnováha), 2012. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <http://www.ius-wiki.eu/tnh/pfuk/tnh/zkouska/otazka-84>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vývoj HDP v období 1918–2016 [ČNB]	11
Obrázek 2: Růst HDP a příspěvky jednotlivých složek; ČSÚ a prognóza Deloitte	34
Obrázek 3: Zaměstnanost a míra nezaměstnanosti; ČSÚ a prognóza Deloitte	34
Obrázek 4: Inflace; ČSÚ, ČNB, prognóza Deloitte	35
Obrázek 5: Saldo a dluh vládního sektoru (v % HDP); ČSÚ, prognóza Deloitte	36

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1: Meziroční tempo růstu HDP (nominální) v % a jejich složek (2009–2019); ČSÚ – vlastní úprava.....	16
Tabulka 2: Meziroční tempo růstu HDP a HND v % (2009-2019); ČSÚ – vlastní úprava	16
Tabulka 3: Míra nezaměstnanosti a zaměstnanosti (2009–2019), ČSÚ – vlastní úprava	19
Tabulka 4: Míra ekonomické aktivity a nezaměstnanost (2009–2019), ČSÚ – vlastní úprava	20
Tabulka 5: Indexy spotřebitelských cen podle klasifikace COICOP a ECOICOP (2009–2019); ČSÚ – vlastní úprava	23
Tabulka 6: Mezikvartální růst HDP v roce 2020 v běžných cenách; ČSÚ – vlastní úprava.....	25
Tabulka 7: Míra nezaměstnanosti a zaměstnanosti (v %) v roce 2020; ČSÚ, MPSV – vlastní úprava	26
Tabulka 8: Počet turistů v HUZ dle krajů za březen 2020; MMR – vlastní úprava.....	29
Tabulka 9: Index počtu turistů za březen 2020 proti březnu 2019; MMR – vlastní úprava.....	29
Tabulka 10: Měsíční index tržeb (v %) bez DPH v ubytování a stravování; ČSÚ – vlastní úprava	31
Tabulka 11: Mezičtvrtletní index průmyslové produkce očištěná od sezonních a kalendářních vlivů, (předchozí období = 100); ČSÚ - vlastní úprava	32
Tabulka 12: Míra nezaměstnanosti a zaměstnanosti v % k 31.3.2021; MPSV – vlastní úprava	35
Tabulka 13: Predikce ČBA u jednotlivých složek na rok 2021 a 2022; ČBA – vlastní úprava.....	38
Tabulka 14: Predikce růstu HDP a příspěvky jednotlivých složek v běžných cenách; prognóza MFČR – vlastní úprava	40
Tabulka 15: Predikce mezikvartálního růstu HDP a příspěvků jednotlivých složek v roce 2021, MFČR – vlastní úprava	41
Tabulka 16: Predikce růstu (v %) HDP a HNP v běžných cenách; MFČR – vlastní úprava.....	41
Tabulka 17: Index spotřebitelských cen – predikce MFČR, vlastní úprava	42
Tabulka 18: Míra nezaměstnanosti a zaměstnanosti – predikce MFČR (2020–2024); vlastní úprava	43
Tabulka 19: Státní dluh v mld. Kč a v % HDP (pravá osa) v letech 2015–2023, MFČR – vlastní úprava.....	44
Tabulka 20: Porovnání predikcí jednotlivých institucí na rok 2021; vlastní úprava	45

Seznam zkratek

RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
ČNB	Česká národní banka
HDP	Hrubý domácí produkt
EU	Evropská unie
GDP	Gross domestic product
EU 27	Evropská unie v rozsahu 27 zemí
ČSÚ	Český statistický úřad
HPH	Hrubá přidaná hodnota
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil 3
ICT	Informační a komunikační technologie
ČBA	Česká bankovní asociace
MMF	Mezinárodní měnový fond
MFČR	Ministerstvo financí ČR
CPI	Index spotřebitelských cen
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
FO	Fyzická osoba
HUZ	Hromadná ubytovací zařízení
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
CPI	Index spotřebitelských cen (Customer price index)
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
ČT	Česká televize

